

pen

... v pomlad
vas nesén.

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
26. februarja
2004,
107. številka

Dr. Albina Nečak – Lük (str. 16)

Natalija Juhnov

Če ne prej, pa jo boste ob izidu naslednjega Pena
(bo, če bo 25. marca) začutili v kosteh (in glavi).

Pomlad!

Glavno, da teče!

Čeprav zimski meseci vsaj praviloma niso namenjeni trgatvi, so nekateri obirali grozdje prav v tem letnem času. Pravila so torej zato, da se kršijo, in kršila jih je tudi ena najbolj znanih gostink v GORNJI RADGONI, MAJDA ŠMID. Trgala je v kar topli opravi, kot se za nizke temperature zraka spodobi. Sicer pa Pentute ne poročajo, kako teče iz pozimi potrganega grozdja. Po prvih vesteh bolj malo, a zato toliko bolj sladko.

Ftrgni še
meněj, Majda!

Zima,
zima
bela

Kruh naš vsakdanji

Rajko je »pajal«

V ožji in širši okolici prleškega središča praktično ni človeka, ki ne bi vsaj na videz poznal RAJKA MLINARIČA. O njem pravijo, da je ljubitelj narave, zato ga je mogoče srečati zunaj. Tudi pozimi. Pentutarski fotograf ga je nedavno zalotil pri brodu na HOTIZI, ko se je pridružil tistim, ki so si lastnoročno »pajali« kruh. Poučeni trdijo, da je Rajko spajal najboljšega! jog

Ka pomėjni
»pajati«?

Napisi padajo

Dobrovnik je
nej Dorovik!

EZIČNA OSNOVNA ŠOLA DO...ROV...IK
YELVÜ ÁLTALÁNOS ISKOLA DOBRONAK

Črkoslovje

Nedavno so slavnostno odprli obnovljeno osnovno šolo DOBROVNIK. Učitelji in učenci pravijo, da so pogoji za delo zdaj odlični, da je to tisto, kar so dolgo pričakovali.

A glej ga, zlomka, kaj kmalu se je zalomilo, saj sta s sicer ličnega napisa na pročelju padli črki B in N. Sicer pa morajo Pentute priznati, da so se odgovorni hitro zganili in napako medtem že popravili. Učenje gre tako s polno paro nemoteno naprej! frbo

Zdrava
prehrana

Nero bi piščanca

Misliš, ka má
ptičjo gripo?

Gornja Radgona ni znana samo po sejmu in dobrem vinu, pač pa v njihovih domovih prebiva na desetine prijaznih štirinožcev. Med njimi tudi NERO, mešanček, ki je po hudem otroštvu s pomočjo Veterinarskega inženiringa Nabergoj našel topel in prijeten dom. V družini je še nekaj hišnih ljubljencov, a prav vsi so lepo vzgojeni. Tako zelo, da si sami, brez dovoljenja, ne bi nikoli postregli. Pa čeprav je hrustljivo pečen piščanec še tako vabljiv ...

tekal

Branko to počne javno

BRANKO BAUMAN je iz znane TEŠANOVSKÉ lončarske družine. Kdor ga pozna, ve, da je vedno dobre volje. Tako je bilo tudi, ko so se folkloristi pripravljali na skupinsko fotografiranje. Branko se je odločil, da bo poziral sam, in to kar pred hotelsko telefonsko govorilnico. V času, ko vsak s svojim mobijem šušlja v kakšnem skritem kotičku, je to več kot hvalvredno dejanje. Branko se je pač odločil, da bo telefoniral javno ...

gegra

Telekomunikacije

Rufni
me še ti!

Inkognito

Pripravljen

scenarij za nov SLO-film

Pentute so marsikje prve - tudi vest, da bodo na JERUZALEMU (pri vinskem hramu) začeli snemati nov slovenski celovečerec - objavljamo pred vsemi. Filmu bo naslov KAJ JE DONELO S PRLEŠKIH HOLMOV?, pripovedoval pa bo o trti, običajih in EU. Jedro filmske ekipe sestavljajo JANKO KLANJČAR, JOŽKO MLINARIČ in MILAN LUKMAN, ki so zmagali na natečaju Viba filma za sezono pomlad - poletje 2004. Trojica se je nedavno zbrala na prizorišču, kjer bo padla prva klapa filma. Na sicer najnem sestanku o filmu so vključili tudi mikrofona, da bi vse povedano posneli in tako velikim idejam onemogočili pot pozabljenja. Pentute so izbrskale tudi podatek, da bo scenarist filma Večerov novinar JOŽE RAKUŠA in da bo v celovečercu tudi nekaj žgečkljivih prizorov - tako zelo, da bodo namesto slovenskih igralk nastopile njihove dvojnice, najete umetnice iz Ukrajine. JOG

Žgečk, žgečk!

Pentutar na Kitajskem

Pen sicer nima nobene neposredne zveze s Kitajci, predvsem pa ne z njihovo nataliteto, zato pa je naš sodelavec Frbo navdušen žogobrcar. Kot tak si seveda ni mogel kaj, da ne bi obiskal enega najuspešnejših izvoznih artiklov iz SLO na KIT. Gre za najboljšega strelca nogometnih kvalifikacij za EP, ERMINA ŠILJKA. Njegov klub je ta čas med najpopularnejšimi na daljnem Kitajskem, reče pa se mu DALIAN SHIDE. Vrli Ermin je bil doslej dvakrat najboljši igralec prvenstvena kroga, kar na Kitajskem, kjer je na milijarde ljudi (in na milijone nogometašev), ni mačji kašelj.

Potovanja

Šteri je Šiljak?

Mura I

Meh

Mura II

10 mrd gor ali do!

v zraku

Mura forever!

Mura je nemirna in nepredvidljiva, znana po svojih nevarnih vrtincih in mrtvih rokavih. Za lažjo navigacijo si je zato predsednik Murine (tovarna) uprave BORUT MEH ogledal, kam vijuga njegova Mura. srmeo

Izguba na izgubo = zgüba!

Lidija Kosi in Bojan Peček, novinarja iz nacionalne medijske hiše (R + TV), z zanimanjem spremljata dogajanje v tekstilni industriji.

Ker ima njun zavod dobre izkušnje s podobnimi poslovnimi rezultati, kot jih dosega Mura, jima je pri razumevanju problematike veliko lažje.

srmeo

Desnobreški podžupani

Samo 193 nas je

Kda mo pa mi brez »pod«?

Slovenija je država 193 županov in najmanj še enkrat toliko podžupanov (oziroma županj). Povprečje še najbolj dvigujemo na skrajnem severovzhodu, saj premoremo kar 26 občin.

Na pentutarski fotografiji sta radgonska podžupana DANIJEL VRZEL (levo) in DUŠAN ZAGORC (desno) ter ljutomerska podžupanja DARJA ODAR.

Vsi skupaj so v družbi še ene, ki je »pod«, in sicer SONJA VITSCH (druga z desne), ki je takoj za županom avstrijske Radgone. tekal

Erzsébet in Jožef Vöröš

Otroštvo je živela v Keszthelyu, za katerega pravi, da je najlepši kraj ob Blatnem jezeru na Madžarskem. Z bogato zgodovino, mineralnimi in termalnimi vrelci, predvsem pa s kopališči in zdravilišči privablja obiskovalce od blizu in daleč. Toda vse naravne in druge lepote turističnega mesta niso mogle prepričati Erzsébet, da bi ostala ob Balatonu. Za njen odhod in sedanje življenje v Sloveniji je namreč kriv Jožef Vöröš iz Dobrovnika. Poročila sta se leta 1977.

Ni dovolj, da samo vidiš cilje

Dvakrat poročena

Za omenjeno leto Erzsébet pravi, da je bilo najlepše v njenem življenju, saj sta z Jožefom doživela kar dve poroki. Prvo na Madžarskem, drugo v Dobrovniku. Baročni dvorec družine Festetics pri Keszthelyu je bil tisti večer v aprilu leta 1977 na voljo samo zanju in za svate, ki so se ob dogodku v veliki dvorani z ogledali počutili zelo slovesno. Vsi tisti, ki ste bili udeleženci izleta z Vestnikovim vlakom, že veste, za kateri dvorec gre, za vse druge pa naj zapišemo, da je objekt ponavadi namenjen velikim koncertom, prireditvam in sprejemom. Opolnoči se je nevesta preoblekla v rdečo obleko in zaplesala z vsemi svati. Šlo je za običaj, ki mu na Madžarskem pravijo »prodaja neveste«, saj je moral vsak, ki je želel plesati z Erzsébet, simbolično prispevati nekaj forintov.

Druga poroka je bila sredi poletja v Dobrovniku. Tudi nanjo so prišli svatje od blizu in daleč, vendar je za zakonca Vöröš hkrati pomenila tudi slovo od Slovenije. Jožef je bil namreč že takrat zaposlen v Švici in z Erzsébet sta se preselila v Amriswill.

Denar za cigarete

Življenje v Švici je trajalo od leta 1977 do leta 1984. Z zaposlitvijo ni bilo težav. Erzsébet je namreč v Keszthelyu najprej končala gostinsko šolo, nato pa poskušala nadaljevati šolanje na gostinski fakulteti, vendar se ji nanjo ni uspelo vpisati, zato je naredila šolo za strojepisje, se zaposlila v banki in ob delu dokončala višjo šolo za finance. Ker je obvladala nemščino, se je v Amriswillu zaposlila v pisarni. V začetku je bilo tamkajšnje življenje polno presenečenj. »Nikakor se nisem mogla navaditi na tako imenovano švicarsko zaprtost in uradnost,« je pripovedovala Erzsébet. Pri tem se je spomnila na dogodek s cigaretami: »Ko sem delala v banki na Madžarskem in sem imela na mizi škatlo cigaret, je prišel kateri od sodelavcev in si brez vprašanja vzel cigareto, v Švici pa sem kar osupnila, ko so mi sodelavci, ki so ostali s

praznim zavojčkom, za cigareto iz moje škatle želeli plačati.«

Po drugi strani pa se Erzsébet in Jožef strinjata, da ima Švica tudi nekaj dobrih plati. Ena od prednosti Švicarjev je njihova točnost. »Švicar ne bo nikoli zamudil, pri nas pa se včasih dogovoriš za srečanje, nato pa lahko včasih čakaš tudi uro ali dve, da drugi končno pride na sestanek,« sta dejala zakonca Vöröš. Ampak odnosi so zato toliko pristnejši. V Švici sta namreč doživela, da ju je soseda, ki je bila hkrati lastnica hiše, v kateri sta stanovala, le dvakrat v petih letih povabila na kavo. »V Sloveniji in na Madžarskem pa je ravno nasprotno, saj ljudje v večini primerov na široko odpirajo vrata svojim sosedom in prijateljem,« je bilo slišati od Erzsébet.

Potovanja so del življenja

Zapisali smo že, da zaradi znanja nemščine v Švici ni imela težav z zaposlitvijo. Jezika se je začela učiti že med šolanjem v Keszthelyu. Poleg tega pa je bil na tamkajšnji šoli obvezen tudi pouk ruščine. Prav slednja ji je pomagala, da si je lažje dopisovala z

Poleg slikanja in risanja se najde tudi čas za peko sladkih dobrot.

Jožefom, ki ga je spoznala leta 1975 ob Blatnem jezeru. V treh letih do poroke se je med krajema izmenjalo kar veliko pošte, Erzsébet pa je pri pisanju pomagala tudi sosedova hčerka. V nekaterih pismih je nekatere besede v madžarščini in ruščini kmalu zamenjala tudi hrvaščina, ki je bližja slovenščini. Erzsébet je bila namreč od svojega 19. leta kar nekajkrat na počitnicah v hrvaškem Primorju, kjer si je še posebej zapomnila Reko in druge istrske kraje.

»Potovanja so del najinega življenja,« sta povedala zakonca Vöröš. »Morebiti tudi zaradi tega med bivanjem v Švici ali pa med bivanjem v Sloveniji nimam domotožja,« je menila Erzsébet. Kljub temu z možem velikokrat obiščeta Keszthely in se sprehodita ob Blatnem jezeru ter obujata spomine. Njuna pot večkrat vodi tudi v Lenti, kamor se je preselila Erzsébetina mama, da bi bila bližje hčerki. Vsako leto naša sogovornika tudi potujeta v tople kraje, v albumih so fotografije iz Egipta, Kanarskih otokov, Tunizije in še in še bi lahko naštevali. Tudi za letos

Erzsébet in Jožef Vöröš sta se poročila leta 1977 v dvorcu Festetics.

načrtujeta daljše potovanje, toda pred tem ju čakata še nekaj dela.

Piše horoskope

Jožef je invalidsko upokojen, Erzsébet pa se ukvarja s prav posebnim opravilom. Leta 1991 je začela delati za Pomurski madžarski radio – MMR, ki ima sedež v Lendavi. V začetku je pisala novice, prebirala različna besedila, pripravljala avtomobilsko oddajo, zdaj pa se ukvarja s sestavljanjem horoskopov, ki jim radi poslušalci radi prisluhnejo. »Pišejo mi tudi pisma, katerih me prosijo, naj jim napovem prihodnost srečne številke, ki bi zadele na loteriji,« je povedala naša sogovornica. Na vprašanje, ali tudi mož verjame v njene horoskope, pa se je nasmehnila in dejala, da verjame samo v tiste zvezde, ki mu kažejo dobro.

Pesmi, slike in druga umetnost

Jožef ji pomaga tudi pri različnih opravilih. »Tudi posodo pomiva, ko jaz ne utegnem,« je opozorila Erzsébet. V kleti svoje hiše ima sobico, kjer slika, risa na svilo, ustvarja skulpture, v tem obdobju pa slika in riše »himes tojas« ali, kakor pravimo v slovenščini, pirhe, med njimi se znajdejo tako golobja kot nova jajca. Prosti čas namenja tudi madžarski in slovenski kuhinji. »Naučila sem se pripravljati tako perece kot gibanice in različne rogljiče,« smo izvedeli v Dobrovniku. Pri tem naj še zapišemo, da v Dobrovniku tudi vsako leto pripravijo pereciado, kjer vrle perece podinje in gospodinje tekmujejo v peki perecev. In kadar se najde še kaj časa, potem Erzsébet piše pesmi. Naslednjo je ustvarila za bralce Pena:

»Ni dovolj, da samo vidiš cilje,
temveč moraš iti po svoji poti naprej.
Ni dovolj samo dobro misliti,
temveč imeti za dobro tudi dovolj volje.«

Mamila – naš vsakdanji kruh

Slovenija se vrača v Evropo, Evropejci bodo prišli vse do Slovenije, na rob »zahodnega Balkana«. Stičišče dveh svetov bo na meji med Slovenijo in Hrvaško: v določenem smislu za obe državi neprijetno, vendar logično – vse dotlej, dokler tudi Hrvaška s svojo izjemno mediteransko tradicijo, srednjeveškimi gradovi, razsvetljensko miselnostjo in moderno, medvojno politiko ne najde svojega prostora v Evropi, iz katere so jo potegnile »beograjske koristi«, lažni sen o enakopravni Jugoslaviji.

Za koliko se bo s tem odprla Pandorina skrinjica, je prezigodaj govoriti, toda na vrata nam med drugim že trkajo trgovci z belim blagom, tihotapci ljudi, orožja in mamil. To zadnje se je v zadnjih štirih, petih letih razraslo do stopnje, ki postaja vznemirljiva. Službe za državno varnost, varuhi meja, poznajo nekatere najpomembnejše poti, po katerih se iz tujine seli kokain v naše kraje. Mogoče je Slovenija trenutno samo tranzitna dežela, kajti premajhna je za večja odlagališča, skladišča mamil. Čez našo deželo se sprehajajo nevarne skupine trgovcev s heroinom in kokainom. Kot poročajo italijanski časopisi, je postalo reško pristanišče evropska baza za ilegalno trgovino z mamili. Ni naključje, da italijanska vlada, predvsem poslanci iz bogatejših severnih italijanskih mest podpirajo zamisel o gradnji hitre avtomobilske ceste Reka-Trst, da bi tako med drugim mamila hitreje dopotovala do italijanskih in drugih potrošnikov

poslovnežem in nekdanjim članom državne jugoslovanske vaterpolske reprezentance so razpisale tiralico ne samo italijanske, marveč tudi hrvaške oblasti. Namesto njega pa so aretirali štiri druge osumljene Hrvate, med katerimi je bil visoki uslužbenec Oddelka za narkotike pri ministrstvu za notranje zadeve v Zagrebu. Uslužbenec je priznal, da bodo kontejnerje, vkrcane na ladjo Lika v ekvadorskem pristanišču Guayaquilu iztovorili na Reki.

Zgodba Slobodana Kašića je v marsičem podobna filmskemu scenariju: njega so že 1989 na potovanju iz Beograda prek Ljubljane aretirali v švicarskem mestu Lugano, in to zaradi suma, da se je ukvarjal z ilegalno trgovino z mamili. Leta 1993 se je pravosodnim oblastem izmuznil: dobil je samo pogojno kazen.

Pred kratkim so v avstrijskem mestecu Portschatu aretirali sedemdesetletnega Avstrijca, ki naj bi sodeloval z italijanskimi trgovci z mamili, ki so bili zaposleni v piceriji v omenjenem mestecu. Avstrijska policija je prepričana, da je prišla enega od voditeljev v verigi preprodajalcev z mamili. Avstrijec naj bi nadzoroval trgovino z mamili iz Hrvaške prek Slovenije v Avstrijo, od tam pa v Italijo in Češko. Nekaj potnikov z mamili v avtomobilih so aretirali italijanski cariniki v Vidnu. Aretiranci so priznali, da so mamila prišla z ladjami do Reke, od tam pa so jih razvozili z osebnimi avtomobili in tovornjaki v Avstrijo in Češko. Tudi policija v Celovcu ima podatke, da je tihotapska pot z

oziroma odvisnikov. Če k temu dodamo podatek, da je znana tesna povezava mafijskih podružnic Camorre s Torinom in Milanom, potem je jasno, od kod in kam vodijo kokainske poti v osrčje Evrope. Če Avstrijci javno trdijo, italijanske oblasti pa modro molčijo, da je pristanišče na Reki središče trgovine z mamili, ni nobenih razlogov, da ne bi verjeli v najnovejši zemljevid in zgodovino mednarodnih preprodajalcev mamil.

Spomnimo se: hrvaška policija je še pred sedmimi leti dvakrat zaplenila mamila, predvsem kokain v skupni teži 557 kilogramov v skupni vrednosti trideset milijonov evrov. Takrat so splitskega meščana Slobodana Kašića spoznali za voditelja kolumbijsko-ekvadorskega »narkodilerja«. Italijanska policija je postregla z dodatnimi podatki, kako je bil prav Splitčan eden od organizatorjev tihotaljenja kokaina iz Južne Amerike v južno Italijo. Za osumljenim

Reke skozi Ljubljano in Maribor standarda. Tihotapske družine iz Italije, kot so 'Ndrangheta s Korzike, Cosa Nostra s Sicilije in Camorra iz Neaplja, imajo razpredene svoje tihotapske niti in poti po vsem Sredozemlju, v Grčiji, Turčiji, na Balkanu in v severni Italiji.

V zaupnih policijskih zapisih ni omenjena nobena od republik nekdanje Jugoslavije, to pa ne pomeni, da v novonastalih državah ne bi delovali organizirani prekupčevalci z mamili. Ker so nekatera središča v Turčiji in Albaniji, je skorajda razumljivo, da njihove poti vodijo prek Makedonije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške do Slovenije in dalje na Zahod. Tako bodo mamila, ki že prihajajo v Evropo, del krute, žalostne, podobe nove Evrope, na katero gledamo z optimističnimi in tudi naivnimi očmi, kot da smo pozabili, da ni vse zlato, kar se svetli.

Branko Šomen

Moji pogovori z gozdom

Stanko Rojko,
inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije

Človek, ki se ne približa gozdu, ne more biti deležen njegove lepote, miru in vseh skrivnosti, ki jih za vsakega od nas skriva v svojih stoletnih drevesih.

Če se zavedamo ali ne, iz gozda vseeno prejemamo nešteto darov. Les, ki mu celo v reklamah pravijo, da je topel in lep, je le eden od obilice darov gozda. Žal se naš gozd še ne obnaša dovolj »tržno«. Večino darov dobimo zastonj, če navedem le gobe, vodo, čisti zrak, prostore za oddih, počitranje hrupa, prahu in dima, varovanje strmin in brežin pred erozijo ... Naš dobrotnik pa nam pred našimi očmi usiha. Mnogim je to kaj malo mar. Ko gozdarji, skupaj z vsemi, ki ljubijo naravo, bijemo plat

zvona, da je treba takoj nekaj storiti, so vrata po večini zaprta. Ne le vrata uradov, ta se včasih celo odprejo, vrata src ljudi, ki lahko odločajo v prid naravi, ostajajo zaprta. V naravi je vedno več posegov, ki jih menda terja visok tehnološki razvoj naše družbe. Zelo radi s prstom pokažemo na nekoga daleč, kot so recimo ZDA, da noče slišati o zmanjšanju emisije toplogrednih plinov. Res je, da te emisije usodno vplivajo na ves planet, toda lotimo se problemov doma, za začetek pred našim pragom, kar v Pomurju.

Kakšna je naša pomurska ravnica? Mura je v koritu že dobrih sto let, proda, ki ga je nosila, ni, ker je ostal za jezovi elektrarn v Avstriji. Večina večjih pritokov Mure, kot sta Ledava in Ščavnica, je že lep čas reguliranih. Ob regulacijah in zlačbah zemljišč je izginilo veliko omejnikov in posameznih dreves. Vse omenjeno poleg upadanja količine padavin in višanja poletnih temperatur močno vpliva na nižanje podtalnih voda v Pomurju. Ker je območje izrazito kmetijsko in monokulturno, lahko bi celo rekli koruzno naravnano, je čiste pitne vode vedno manj. Redki izviri izpod gričevja, ki je nekoliko bolj pokrito z gozdom, so še čisti, vendar je količina te vode majhna in zelo odvisna od padavin. Potem je tu še avtocesta, ki bo očitno zlasti v Prekmurju močno šrlela iz ravnice. Kot da bi se načrtovalci bali velikih povodenj, ki jih že desetletja ni bilo več in jih ob globoki Muri, ki je stisnjena med visokovodne nasipe, zlepa ni pričakovati. Ljudje ob Muri in njenih pritokih so nekoč gradili le tam, kjer ni bilo poplav. Danes gradimo tik ob vodi, kjer so nekoč stali le mlini.

Gozd, ki ga je v regiji le slaba tretjina, le še s težavo zmore blažiti negativne vplive na celotno pokrajino, kar močno vpliva tudi na sušenje dreves, napade različnih rastlinojedih žuželk (podlubnikov, krasnikov, gobarjev, moljev ...). Sicer pa, ali ne bo »skoraj celo« Pomurje razglašeno za območje Nature 2000, in to že 1. 5. 2004, ko Slovenija vstopi v EU?

Ne Pomurci, država Slovenija bo EU obljubila, da bo stanje v ekološkem pogledu na območjih »nature« ostalo vsaj tako, kot je sedaj. Sliši se rahlo ironično, vendar po drugi strani kaže na dejstvo, da lahko našim potomcem, klub packarijam, ki jih delamo, pustimo še veliko naravnih lepot. Končni pečat podobi naše pokrajine daje prav gozd, grmovja ob potokih, posamezna drevesa na poljih.

Dan za dnem, ko hodim po gozdovih, ko le jemljem, kar gozd ponuja, mi stari dobrotnik pravi, da je še čas, da je še čas, da je še čas ... Čas za KAJ?!

Ekskluzivno

Anton aus Tirol za pen

Antona aus Tirol, dobrega poznavalca Slovenije, še posebej dežele ob Muri, smo zmotili ob njegovem skoraj vsakdanjem prečkanju slovensko-avstrijske meje in ga prosili za pogovor. Glede na aktualno politično situacijo, vstop Slovenije v EU, je bil pravi sogovornik za številna vprašanja, ki se nam vsem odpirajo ob majskem dogodku in na katera nam naši vodilni še niso odgovorili – ali niso hoteli ali znali. Brez dlake na jeziku je spregovoril o prihodnosti, pojasnil svoja videnja bližajočih se dogodkov in podal konkretne predloge za večjo razpoznavnost Slovenije v Evropi.

MIT EVRO DIE PLAČA NA GOR UND DIE CENE NA DOL

Še malo, pa se bo zgodil 1. maj. Kaj to pomeni za slovensko-avstrijske odnose?

»Ja, ja, to bo sehr schnell prišlo in bo za nas Osterreichere sehr gut. Ko bo der 1. Mai überhaupt nemo brauchali pasoša. Ka bi do vas prišli dobro trinken und gut essen, moram nur noch hertzlich priporočati schnellkurse aus slovenski jezik. Če sehr viel Slovenci znate nemški, bi bilo auch gut, ka mi Osterreicherer vemo ein piserli vašo spraho.«

Kakšno bo po vašem mnenju naše življenje v Evropi?

»Kda de Evropa auch tu in Pomurjeland bo hofentlich auch za vas einpiserli besser, kak je bilo bisher. Aus Ljubljana je itak od osamosvojitve von Jugo do toti den niks kšajt nej prišlo. Zato van sehr hertzlich na vaše srce polagan, ka stopite alle zusammen, držite alle zusammen und gratate sehr pomembna pokrajina in evropska unija. Če de mus sein, je auch berlinski zid na Trojaneberg eine von rešitev.«

Kaj pa gospodarstvo, se bo zgodilo več Tobačnih?

»Das mit Tabakfabrika pa je zusammen skuhala die vlada und der minister Bawc mit osmrtnica na cigarettl škatla. Hofentlich več nede takšnih sehr grosse felerov von vaši ta prednji. Mit vašo pridnost und zufriedenost mit plača, ki jo dobite ende vsaki mesec, pa ste interessant za investiren und ne za zuschperen. Seveda pa je ganz sicher vašo Zukunft turizem und Landwirtschaft. Die kmeta je noch nie sistem auf die kolena sprava.«

Vrsto desetletij živi v Gornji Radgoni Kmetijsko-živilski sejem. Kakšna je njegova prihodnost v združeni Evropi?

»Ja, die živina und traktoren Messe in Oberraddkesburg bo hundert procent in Evropa sehr viel pridobila. Če so bisher na erofrnungo prišli paradirat, dobro piti, dobro jesti und davati verschiedene Verschprehunge nur gospodi aus Ljubljana, jih bo letos einpahr dazu iz Evropa.«

Rojen na slovenski strani meje je pogosto obiskoval avstrijsko Tirolsko, kjer je spoznaval jezik, običaje, se učil smučati in jodlati. Vsa ta znanja so mu ostala do danes. Z njimi razveseljuje in prosvetljuje številne Pomurce, ki mu ob vsaki priložnosti radi prisluhnejo.

Pred nami so volitve poslancev v evropski parlament. Koga bi vi kot dober poznavalec slovenskih in evropskih razmer predlagali za najprimernejšega kandidata?

»V Sloveniji sem bil velikokrat. Sem bil in Portorož, Ljubljana, Krein, Marburg pa vse bis hier her in Pomurjeland. Immervieder mi je bilo die beste in Gornja Radgona in Murska Sobota, in Lutenberg und in Lendava. Vseprosi na tota stran meje sen meja Begegnunge mit Kscheit und postenimi personami. Zato bi za sicher und lepša prihodnost von cela Evropa und ne nur za Pomurjeland bilo sehr nujno, če bi v EU parlament sedeli: Herr aus Berg (Landwirtschaft), Frau Tante Berta (kultura), Herr Južek Zamurjenec (gospodarstvo), Herr Cigojner Janek (monetarna politika), der kleine Vanek (šolstvo), Anton aus Tirol (turizem und sport).«

K nam prihaja tudi nova valuta – evro.

»Ja, evro bo na Anfagi ganz počasi, tan bis leto 2008 auch vašo Zalunga grata. 100 procentno je nej ganz sicher, se pa lahko zgodi: mit evro bo die plača šla na gor und cene na dol. In Evropa de krava dala več mleko, če nede hektar donosu zuviel prasicengeistov dabei udeinsten. Jeder postenjak dobi posteno zahlungo und korrekt odnaka ka si spijs mit genuss eine kupica Wein. Vaša Pomurjeland pa je turizem.«

Kakšen naj bi bil po vašem mnenju slogan Pomurja kot turistične destinacije Evrope?

»Slogan za deutschsprachige turisten je: POMURJE UBER ALLES!«

R. Ficko

N. Juhnov

Že v rosnih letih je bil Emil Šmid Anton aus Tirol

Velika TRIPENKETA

Šest znanih Pomurk in Pomurcev smo tokrat mučili s tremi župansko-zimsko-evropskimi vprašanji. Odgovori so pred vami, vi pa si svoje (odgovore namreč) zamislite sami!

Sonja Kreslin

samostojna podjetnica iz Radenec

1. Ljudski rek Politika je k...a je eden najbolj znanih in uporabljenih. Biti edina ženska v družbi 25 moških - si predstavljate, s kakšnimi imeni bi jo v družbi, kjer v glavnem »merijo« ljudi po tem, kaj se o njih govori, ne pa po tem, kaj o njih »govorijo« njihovi dosežki, oziroma Pomurci? Pomurke, le pogumno v boj s predsodki! Šele v vaši družbi bodo pomurski župani »ljudje«.
2. Ker nisem ljubiteljica zime, me najbolj razveseljuje zgodnja pomlad. Želim si, da bi le-ta prinesla tudi otopljen odnosov med ljudmi v regiji, državi in čez mejo.
3. Moj scenarij praznovanja ob vstopu v EU ima naziv »Poslednja večerja«. Povabljeni so vse Slovenke in Slovenci. Vsaka od držav članic EU priskrbi hrano in pijačo (tradicionalna kuhinjska), jo pripelje v Slovenijo in organizira brezplačno razdelitev povabljenim. Ob Avsenikovi glasbi bi vsi zaplesali do poka, ko bi se vsi Slovenci dokončno zavedli: »Odslej bomo plesali tako, kot bodo »žvižgali« drugi, večerja pa je bilo zadnje, kar nam je Evropa podarila. Vse drugo si bomo morali »izboriti« sami!«

Ferenc Hajos

prvi slovenski veleposlanik na Madžarskem, iz Lendave

1. Prav zares je skrajni čas, da tudi v Pomurju v kateri od občin izvolimo županje! Morda pa imamo Pomurci naše ženske tako radi, da jih ne želimo izpostaviti nevšečnostim županovanja, ali pa raje vidimo, da ostanejo doma in nam podpirajo tri vogale, tako da nam ostane samo eden.
2. Pravih zimskih radosti letos, ko niti prave zime nismo imeli, zares ni bilo. Morda me je še najbolj spravila v dobro voljo pravzaprav »nezimska« radost - srebna medalja Slovenije na evropskem prvenstvu v rokometu.

3. Nima posebnega scenarija praznovanja ob tem sicer pomembnem dogodku, ker menim, da smo že dolgo, čeprav neinstitucionalno, del Evrope. Razmišljal pa bom ob tej priložnosti o evropski ustovni pogodbi, o Evropi dveh hitrosti, o uvedbi evra v Slovenijo ter o tem, kdaj bomo postali neto plačniki v proračun EU.

Vinko Rous

upokojenec in občinski svetnik, Gornja Radgona

1. Želim si, da bi imeli tudi županje. Seveda ne zaradi »ženskih kvot« v političnem življenju, pač pa zato, ker sem prepričan, da ženske nimajo nič manjše sposobnosti in možnosti za opravljanje tovrstnih nalog. Je pa od njih samih odvisno, ali so pripravljene tak izziv sprejeti, saj tovrstna funkcija zahteva celodnevno delo, pogosto tudi nočni angažma - seveda zunaj doma. Je pa tudi odločilno, da jim volilke ne bodo odrekale glasu na volitvah. Za nas (moške) je znano, da smo jim naklonjeni in se jim ne odrekamo.
2. Posebej radostno je v krogu najdražjih - otrok in vnukov. O vseh radostih, ki jih pri tem zaznavata moje srce in duša, se ne izpovedujem javnosti. Radosti delim s tistimi, s katerimi jih doživljam. Razveselila pa me je zmaga skakalca Žonte in radostno mi je zaigralo srce ob zmagi naših rokometashev nad Hrvaško, saj jim je ta zmaga prinesla srebrno medaljo in s tem Slovencem vtila več samozvesti in samospoštovanja.
3. Nima scenarija. Imam pa nekaj nalog v odboru za realizacijo res zahtevnega scenarija. Sam bom najbolj zadovoljen, če bomo v Gornji Radgoni nekatere zadeve uredili prej kot sicer, če tega dogodka ne bi bilo. Sicer pa o vstopu v EU: bodimo optimisti!

Brigita Bavčar

odgovorna urednica, Idea TV - Kanal 10

1. Županij v Pomurju nimamo zato, ker sledi tukajšnja politika vzoru slovenske in je predvsem moška zadeva, kar dokazujejo tudi volitve v evropski parlament. Da je tako, pa so ženske krive same, ker tako na lokalnih kot državnih volitvah volijo moške in ne predstavnic svojega spola. Pri tem pa se ne zavedajo, da bi tako kot v vsakdanjem življenju morale biti tudi v politiki ravnovesje spolov in manj »ubrisanih«.
2. Med radostmi te s snegom skope zime sta sprehajanje s psom v soboškem parku in najina razposajena igra. V dobro voljo sta me spravila njegova lovljenje snežink in nerodna hoja, čeprav po štirih, na zaledeneli ploskvi ribnika, kjer bi oba skoraj »nadršala«.
3. Nima svojega scenarija praznovanja ob vstopu v Evropsko unijo, kot novinarka pa bom z ekipo Idee TV težko poročala z vseh proslav, ki jih načrtujejo župani tukajšnjih obmejnih občin, še posebno, če bodo vse na predvečer 1. maja, ko bi rada sodelovala na osrednji prireditvi v Gornji Radgoni.

Marjan Ficko

prodajalec na tržnici, Murska Sobota

1. Menim, da se ženskam v Pomurju še vedno, na žalost, pripisuje sama vloga žen in mater, čeprav so ob tem sposobne narediti veliko več. Ženske so natančnejše, pozornejše in se v stvari bolj poglobijo. Te pozitivne lastnosti bi lahko izboljšale politiko Pomurja.
2. Moja radost so prijetni večeri z družino v topli domači kuhinji, kjer nikoli ne manjka sosedov, sorodnikov in znancev, s katerimi obujamo spomine, kartamo in z druženjem pozabljamo na vsakdanje skrbi. Ta zimska radost me greje v mrzlih dneh na tržnici.
3. Za Slovenijo bo to velik korak, ki ga moramo vsaj dobro proslaviti, saj ne vemo, kaj nas čaka. Moj scenarij bi vseboval prireditve v vseh občinah po Sloveniji, kjer bi se ob kulturnem programu, glasbi in seveda dobri hrani in pijači veselili, upajmo, svetle prihodnosti.

Drago Kunčič

vinogradnik in evropski prvak v elektronskem pikadu, Banfi - Razkrižje

1. V pomurski politiki res ni nobene županje, čeprav toliko govorimo o enakopravnosti. Res mislim, da bi se mi, moški, morali ob tem zamisliti. Še posebej tam, kjer moški niso uspešni. A ženske so tudi same krive, saj se ne zavedajo, da bi s svojim šarmom in avtoriteto (če jo imajo) lahko bile na vodilnih položajih.
2. Mene kot človeka, ki ljubi vse, kar je lepo in naravno, to zimo mati narava ni mogla spraviti v dobro voljo. So me pa slovenski rokometarji z odličnimi igrami na evropskem prvenstvu, razen na tekmi s Hrvaško. In seveda moje dobre igre v pikadu, ki smo jih primerno zalili z družinskimi vinom.
3. Le 13 srečnih ali manj srečnih let je minilo od osamosvojitve Slovenije. Čeprav južna meja še vedno ni določena, bo zahodna, upam, za vedno odstranjena in bo Slovenija del civilizirane družbe. Vendar bo to za ene boljše, za druge slabše. Eni bodo več delali, drugi manj. Eni bodo praktično izolirani ob hrvaški meji, kjer bo več policije kot prebivalstva. Prav zato evforije ni smiselno pripravljati. Eni naj si pač naližejo slajše, drugi pa bolj kislo vino.

Tu so moje korenine

– sem se vračam

Prvič, ko je po osemindesetih letih, to je bilo leta triindeset, skupaj s svojima staršema, ki sta oba iz Odranec, znova stopila na domačo slovensko zemljo, čuti s tem krajem neverjetno vez in to, kot sama pravi, prav zaradi svojih korenin. Zdaj je bila na obisku v Sloveniji že devetič.

Hozjanova družina pred letom 1960 že v svoji hiši v Avstraliji. Mala Cirila sedi v sredini.

Cirila Smith, rojena Hozjan iz Odranec, se je rodila kot tretji otrok pri Hozjanovih v Odrancih. Za njo se je rodil še mlajši brat, mlajša sestra pa se je rodila v Avstraliji. Kot nešteto drugih izseljencev med vojnami in po vojni, sta se tudi mlada Hozjanova skupaj z otroki, Cirili je bilo štiri leta in pol, podala brez papirjev – na črno – čez Kučnico v Avstrijo, kjer so nekaj časa preživeli v »lagerju«. Kolo, na katerem sta Hozjanova peljala svoje imetje in štiri otroke, jima je posodil očetov brat. Zmenjeno je bilo, da bo brat prišel po kolo v Avstrijo, vendar ga nikoli ni našel na mestu, za katero je bilo zmenjeno, da ga bodo tam pustili. Težko prehodna pot ob meji je bila seveda tvegana, kajti jugoslovanska vojska jo je strogo varovala, toda v »lager« so prišli srečno s pomočjo dobrih ljudi, ki so jim na poti dali nekaj hrane in jih niso izdali državnim organom. Končno so se Hozjanovi toplega 9. julija leta 1957 v Italiji v neapeljskem pristanišču vkrcali na ladjo in pluli dolg mesec dni do obljubljenе dežele – Avstralije. Z očetom se je njihova družina le redko videvala, saj je bil zaposlen pri ladjah, kjer je služil denar, da je poplačal stroške plovbe za vso družino. Avstralija, zemlja, kakršne evropski človek ni bil vajen, jim je postala druga domovina. Ob prihodu na to celino so živeli dve leti v kampu za priseljence, da so zbrali določeno vsoto denarja in nato zaživel po svoje ter si postavili hišo sto šestdeset kilometrov severno od Sydneya, v Newcastleu. Oče je nekaj časa celo kopal dragne kamne opale, pri čemer pa ni bilo ravno najboljša najdba. Med tem je dobila Cirila mlajšo sestro Lilly in klub petim otrokom v družini so se vsi izsolali ter vsi uspeli v življenju. Cirila je poročena z Avstralcem ter ima tri ot-

Cirila Smith po skoraj petdesetih letih ponovno na snegu, in sicer v rodni Odranec.

roke, ki pa so že vsi poročeni in univerzitetno izobraženi. Izkazala se je v najrazličnejših poklicih, bila je lastnica konfekcijske trgovine, trgovala s hišami, študirala za učiteljico, kar je nekaj časa tudi bila, zdaj pa je tajnica na eni od univerz v Newcastleu. Ker jo zanimajo najrazličnejše stvari v življenju, ima zelo rada potovanja, zdaj potuje sama, prej pa je z družino. Po tistem, ko so se sinovi poročili, potuje po Avstraliji z možem, dlje pa se odpravi sama. Razen Afrike in Azije ima rada vse dežele, blizu ji je predvsem Evropa, od evropskih držav je na prvem mestu Slovenija, zatem Švedska in Švica. Z mehko slovensko-prekmursko govorico je Cirila povedala, da se najraje vrača v Odrance, zaradi vezi iz otroštva, svoje še živeče babice, Čikove mamce, stare dvainde-

Cirila pri prvem svetem obhajilu. Ob njej sta starša.

vetdeset let. V Odrancih ima Cirila kar nekaj bratrancev in sestričen, pri eni od njih tudi stanuje, ko je na obisku v Sloveniji, pri vseh drugih pa je dobrodošla. Slovenijo je obiskala v januarju, ker jo je prignala predvsem radovednost, kakšna je zima v naših krajih, pred tem pa je bila na obisku oktobra lani. Zaradi nizkih temperatur, ko se je namreč usedla v Sydneyu v letalo, je termometer zunaj kazal 30 stopinj Celzija, v Ljubljani pa 12 stopinj pod ničlo, in ker je padla ne ledu in si zlomila levo roko, nad zimo ni navdušena. V kraj svojih korenin se bo še vrnila, njena želja in želja njenih pa je, da bi prišla z bratom, sestrama in starši. V Avstraliji pa jim je najlepše, ko obujajo spomine na svojo rodno domovino ali se odpeljejo do slovenskega društva v Newcastle ali v nekoliko oddaljen Sydney.

Bojan Zadravec

Prijazne besede so lahko kratke in enostavne, njihov odmev pa je neskončen.

(Mati Tereza)

V DPM Dokležovje, ki je letošnjega 4. februarja praznovalo obletnico, delamo tako, da je naše delovanje čimbolj odmevno ožji in širši okolici. Upam, da smo v teh petih letih izpolnili nekatere programske cilje, saj smo na občnem zboru ugotavljali, da smo veliko kar presegli.

Obletnica Društva prijateljev mladine v Dokležovju

V našem društvu se je v tem času menjalo veliko generacij otrok in mladine, ki so pridno ustvarjale v najrazličnejših delavnicih: likovni, literarni, lutkovno-gledališki, recitatorski, glasbeni ...

V društvenih prostorih smo pripravili bogato likovno razstavo naših otrok. Vsako leto ustvarjamo za natečaj Likovni svet otrok v Šoštanju in vsako leto prejmejo posamezniki tudi priznanja, prav tako društvo in mentorica. Tako se je v teh petih letih zbralo kar lepo število priznanj, ki krasijo naše prostore. Prav tako ustvarjamo v okviru natečaja Slovenskih železnic (likovni in literarni), kjer so dobili posamezniki in tudi vsi udeleženci nagrade. Tako smo se kar nekajkrat popeljali z vlakom v Ljubljano, kjer smo si ogledali znamenitosti in seveda živalski vrt, o čemer bi lahko napisali zanimivo reportažo, mogoče pa jo kdaj celo bomo. Najbolj pa smo ponosni na naš skupni projekt »Kak je negda fajn bi-

Pri Prešernovem spomeniku v Ljubljani.

Vsako leto se udeležimo folklorne razstave v Beltincih, kjer se predstavljajo vse skupnosti naše občine, in vedno pridemo kaj novega. Pot pa nas zanese tudi v Murski Soboti, Krogu, Kobilju, Mariboru, Dolencih, Budincih, Rogaševcih in sicer kar nekajkrat tudi v domačem kraju.

V lanskem letu smo obudili že pozabljen običaj »vlečenje kopanje« in v pustni sprevodu vključili veliko najrazličnejših skupin. Naš sprevod je bil zelo pester in je dosegel svoj namen.

V društvu delujeta tudi ženski pevski zbori, ki se vsako leto udeležijo pevskega tekmovanja pri Stični, in mladinska pevska skupina, ki jo vodi dirigent Leon Kuzma. V nastopajo na domačih prireditvah in drugje. Zelo pa smo ponosni na skupino mladih pevcev, ki je izdala svojo kaseto in jo naslovila »Lepšega poula nej« v letošnjem letu pa pripravljajo izdajo videokasete.

V društvu pa organiziramo tudi srečanja z umetniki – pesniki, pisatelji, lutkarji, glasbeniki ... – ter pripravljamo razstave in razne druge prireditve.

Pogumno stopamo naprej in kupujemo te za prihodnje delo, ki jih ni malo, saj vedamo, da: »Edini pogum, ki kaj šteje, je pogum, ki te popelje do jutri!« (M. M. Langhans)

predsednica DPM Dokležovje

Ljudske pevke so nastopile tudi na 50. obletnici DU Beltinci ter srečanju ljudskih pevcev in godalnikov v Beltincih.

Zlatko je Angelo peljal na službeno potovanje ...

Penova
nadaljevanke

Tašče o zetih & Zeti o taščah

Angela Dokl iz Murske Sobote, 67-letna mati Angelce (dipl. arhitektka) in Milene (učiteljica), je tokratna tašča naše "nadaljevanke". Čeprav ima dva pridna zeta, je tokrat v ospredju tisti s »Štajera«, in sicer Zlatko Mir iz Radencev. Sogovornica si je pokojnino zaslužila v soboški bolnišnici in Pomurki, sedaj pa živi sama z možem Vladom, saj sta si obe hčerki ustvarili družini in živita posebej. Ne glede na to pa so veliko skupaj in se vsi dobro razumejo. Zanimivost je v tem, da je Angela dobila oba zeta v le nekaj urah, kajti čeprav sta rojena v Radencih (Zlatko) in Zadru (Emil), je razlika med njunima rojstvom le 11 ur. Hčerki je dobila v dobrem letu, oba zeta pa v slabega pol dneva. Morebiti je razumevanje v celotni družini zelo dobro tudi zaradi tega, ker se nekako ujemajo tudi zvezde. Čeprav ima Angela zeta Zlatka rada, se je težko natančno spomnila, kdaj ga je prvič spoznala.

»To po mojem niti ni najpomembnejše, temveč je več kot pomembno, da sem dobila dobrega zeta. Kljub temu se tudi spomnim, da je Zlatko k nam prvič prišel konec leta 1989. Z možem sva bila vesela, da se je Angelca tako odločila, in potem nisva imela nič proti. Nisem se niti malo želela vtikati v njuno življenje, pol drugo leto pozneje pa je že prišlo do poroke in mislim, da sta rojena in ustvarjena druga za drugega. Za naju z možem pomenita zeta povečanje družine, torej sva ju vzela popolnoma za svoja. Kaj naj še rečem? Zlatko je zelo pozoren, veliko smo skupaj, prepirov ni bilo nikoli, celo grdega pogleda se ne spomnim,« nam je povedala tašča Angela.

Zet Zlatko je star 41 let, je ekonomist, ki je svojo kariero začel v Radenski, po petih letih se je preselil na Pomurski sejem, kjer je na delovnem mestu projektne vodje že 11 let. O tem, kako je prišlo do »povezave« z Angelino hčerko, pa pravi: »Angelca je bila v času, ko sem bil še v Radenski, tam pripravnik. In res sem jo tu in tam srečeval v podjetju, toda vse se je začelo, ko sem moral nekega dne na službeno potovanje v Ljubljano. Tudi ona je morala na neko izobraževanje v Ljubljano in je lahko izbirala, ali naj gre z javnim prevozom ali se pelje z mano. Jaz seveda nisem imel nič proti in tako se je začelo. Torej naključno potovanje v Ljubljano jeseni 1989. je bilo usodno. Nekaj tednov pozneje sem spoznal tudi njeno družino, ob prvem obisku pa mi je bilo zelo nerodno, saj so imeli veliko gostov.«

Poročila sta se 22. 6. 1991, torej le nekaj dni pred osamosvojitveno vojno, in ko sta se peljala na poročno potovanje na Roglo, so ju preletavala vojaška letala, ko pa sta se vračala proti Radencem, sta morala potovati po nekakšnih stranskih cestah. »Tako sva pač spoznala več manjših krajev po severovzhodu države, kar nam gotovo ni škodovalo. Zanimiv je tudi dogodek z Rogle, kjer smo bili sicer dobro varovani, brez omejitve gibanja, a kljub temu. Nekega dopoldneva, nekje pred kosilom, je na tamkajšnje športno igrišče priletel vojaški helikopter JLA, toda natelet je na hudega vzdrževalca, ki je na igrišču grabljal travo. Ko je videl, da je helikopter pristal, je šel nadenj kar z vilami. V helikopterju je bil samo pilot, ki se je menda nameraval predati, toda ko je zagledal vzdrževalca z vilami, je vzletel in se potem, kot smo izvedeli pozneje, predal nekje drugje,« pravi Zlatko, ki sedaj že pet let z družinico živi v lastni hiši, v katero sta se z ženo preselila skupaj z 8-letno navihano, živahno in brihtno hčerko Katarino, ki zelo rada pleše in poje. Dotlej so živeli pri Zlatkovih starših v Radencih. »Vesela sva hčerke, ki je jezikava po mami, vse dobre lastnosti pa ima po meni. Mogoče pa je po mami tudi dobra risarka, saj je to mamina poklicna dejavnost oz. profesionalna deformacija. Zanimivo pa je tudi, da se s taščo nikoli nisva sporekla, kaj šele grdo pogledala. Res je sicer, da težje prihaja do konfliktov, če ne živimo skupaj, toda mi smo pogosto skupaj in ni nobenih težav. Poleg vsega naju s vsakom tašča celo preveč razvaja, med drugim nama tudi kuha tisto, kar si midva želiva. Sam imam najraje kuhano govedino s praženim krompirjem in hrenom, kar zna odlično pripraviti.«

Oste B.

Naši daljni predniki, živeči ob reki Muri, so preživljali izjemno težke čase. V obrambo pred Turki so bile v minulih stoletjih v pripravljenosti straže pešcev in konjenikov. Posebej bogato pisno in ustno izročilo je o tem času ohranjeno v Veržeju, naselju ob reki Muri na Murskem polju. Tam so delovali veržejski šicari oziroma strelci že pred 453 leti. Njihova vloga se je skozi čas preoblikovala od obrambne do elitne vaške čete. Ukinjena je bila šele ob začetku druge svetovne vojne.

Veržejski strelci omenjeni že pred 453 leti in dejavni skoraj 400 let

Veržejski strelci leta 1887. Zanimive so njihove prvobitne uniforme in oborožitev.

Od obrambne do elitne trške čete

Zgodovinski viri poročajo, da so Turki ogrožali Ljutomer, Veržej in druge kraje na Murskem polju že leta 1531. Vpade so ponavljali. Še posebej so plenili na tem območju leta 1640. Štiri tisoč turških konjenikov pa je leta 1649 prijezdilo na levi breg reke Mure pred Mursko Soboto. Zatem so prodrli do radgonskega gradu, vendar ga niso mogli zavzeti in so se zato znesli nad okoliškimi naselji. Nemočno prebivalstvo je bežalo pred številnimi in pogostimi plenilci, se skrivalo. Moški in fantje pa so organizirali obrambo. Leta 1550 oziroma pred 453 leti zgodovinski vir prvič omenja veržejske strelce oziroma šicarije. Junaško so se borili s Turki in kruci. O njih se je veliko govorilo in pisalo.

Avstro-ogrski cesar Josip I. je 27. novembra leta 1706 pohvalil pogum, zvestobo in požrtvovalnost veržejskih strelcev. Med vodji sta se najbolj izkazala krajana Čopora in Ropoša. Čopora je bil sodar. Njegovo čokato postavo je v bojih štiti železen oklep.

In ljudstvo je zložilo v spomin na junaškega Veržejca Štefana Ropošo pesem, ki je še do nedavnega krožila med prebivalstvom Murskega polja, Prlekije in Slovenskih goric:

*Ropoša si brke vije in v krčmi sedi
in majoliko vina v desni roki drži.
Ropoša, kruci gredo proti Veržeju, kaj bo - kaj bo?
Naj le pridejo, jaz jim že pokažem,
s svincem jim ogrske glave namažem.
Oh, ti razbojniki
ravno pred uro bojno prebredli zeleno so Muro.
Ropoša jih hitro zagleda in zažvižga - halo!
Kruc ga vprašajo, kaj pa pomeni žvižganje to?
To žvižganje nič ne pomeni.
Jaz žvižgam z navade,
da postrašim zajce in lisice mlade.
Ropoša drugič glasneje zažvižga - halo!
Kaj pa spet pomeni žvižganje to?
Nato še Ropoša glasneje zažvižga - sedaj
iz gozda na kruce
tovarišev roj.
Strašna in krvava se bitka zdaj vname.
Kruc kričijo, potem bežijo, kolikor jih od mrtvih ostane.
Zadovoljno se Ropoša smeje in kliče kruce v Veržej:
Pridite, pridite, dokler še Štefan Ropoša diha naprej!*

In kdo so bili kruci? Bili so ogrski uporniki proti cesarskemu absolutizmu po velikem razširjenju habsburške oblasti na Ogrskem 1699. leta. V tem času je vladal Maksimilijan I. To je bil protest zaradi odpravljenih verske svobode protestantom in kalvincem med tako imenovano dunajsko vojno in kmečkim upori zoper novosti v zemljiškogospodarskem režimu. Najhuje je bilo med velikim ogrskim uporom od 1703. do 1711. leta, ki ga je vodil F. Rákóczy II.

Veržejska trška garda leta 1923. Uniforme so po nareku oblastnikov takratne kraljevine Jugoslavije.

Ime kruc izvira iz časov križarskih vojn. Uporniki so imeli na obleki pripete križe. Ime se je prvič pojavilo že v kmečkem uporu pod vodstvom Jurija Dože 1514. leta. Ogrski kmetje so se zbrali, da bi šli nad Turke, a so si premislili in pričeli namesto njih napadati ogrske graščine. In Turki so jih k uporju celo spodbujali. Pozneje se je zgodilo, da so šli Turki v sovraštvo do Habsburžanov tako daleč, da je sultan imenoval Emerika Tökölyja za kralja krucev in mu podelil gospodarstvo nad osrednjim območjem Ogrske. Kralj je prejel krono, zastavo in žezlo in pod njegovim vodstvom je bilo na tisoče mož. In sčasoma so se kruci prelevili v običajne roparje in pogosto so ropali med Dravo in Muro.

Zanimivo je, da so se veržejski strelci obdržali vse do druge svetovne vojne. Seveda se je njihova vloga skozi stoletja spreminjala. Nazadnje so bili oborožena trška garda. Obstoje te dobro organizirane trške skupine in njeno zastavo je odobrila celo cesarica Marija Terezija.

Od leta 1938 do 1941 je bil poveljnik veržejske trške garde Martin Šonaja. Nemški okupatorji so leta 1941 pobrali orožje in skupino razformirali. Leta 1967 je zadnji poveljnik Šonaja, ki mu je bilo takrat 84 let, povedal, da so do konca prve svetovne vojne nosili šicari zelo lepe uniforme. Obute so imeli visoke nagubane škornje, oblečene jahalne hlače črne barve in črne srajce s stoječim ovratniki. Na ovratnikih so imeli zvezdice. Glave so si pokrivali s črnimi klobuki, podobni so bili polcilindrom s perjanico. Imeli so opaske z bajoneti. In oficirji so nosili sablje. Do okoli leta 1906 so nosili puške, ki so jih polnili spredaj. Tri leta pozneje so dobili šestdeset novejših pušk z bajonetom in drugo opremo.

V četi je bilo od 60 do 80 mož in fantov. Četa se je delila v dva voda. Imeli so tudi svojo konjenico. Posebno nalogo so imeli trobentač in bobnar ter zastavonoša. V zadnjih letih obstoja je bila njihova poglavitna naloga, da so sodelovali kot elitna četa na raznih prazničnih shodih. Oblast v kraljevini Jugoslaviji jim ni dovolila nositi nekdanjih uniform. Izdelati so si morali nove po vzoru takratnih vojaških oblačil. Namesto klobukov so odslej nosili šajkače. Namesto zvezdic so jim ramena krasile epulete.

Poslednji bobnar je bil Ivan Štefanec. Leta 1926, ko je dobila garda novo zastavo, je bil najstarejši član godbe. V njej je bil od 1881. leta. Na predvečer parade oziroma trške slovesnosti je bobnal po Veržeju. Tako je opozarjal oziroma vabil prebivalstvo na bližajočo se praznovanje. Bobnal je tudi na dan prireditve. Ob štirih zjutraj je začel z budnico.

Za sprejem v trško gardo ni bilo posebnih pogojev. V njej so bili celo mladi trški fantje pred odsluženjo vojaščino. In skoraj vsi so bili potem dobri vojaki. Skupina se je vzdrževala s prostovoljnimi prispevki. Prirejala pa je tudi letni ples z namenom, napolniti društveno blagajno. Po drugi svetovni vojni so nameravali veržejsko gardo znova obnoviti. Po pripovedi zadnjega in že dolgo pokojnega poveljnika Martina Šonaje so želeli dati izdelati uniforme po stari predlogi. Ostalo pa je pri dobri volji. Društvena zastava, statut, del opreme, različni dokumenti veržejske trške garde so zdaj shranjeni v muzejih v Prlekiji in Prekmurju.

Franček Štefanec

Kusta repa, dugi len –

V Moravskih Toplicah so gospodovali Škoti

Po prastarem izročilu s pustnimi obredi še danes iz dežele odganjamo zle zimske duhove. Minulo soboto so imele maske z njimi pošteno resno delo, saj so hladili z vsemi močmi. Mraz je presenetil celo severne medvede, ki so prišli v terme odganjat revmo, pa jih je mrazilo bolj kot na severu. Zato pa so vse druge maske

vztrajno plesale in se krepčale s toplimi napitki, da so na koncu zmagale in zimi v prihodnjih dneh dovolile le še nekaj zamahov z repom. V drugo je maske v Moravske Toplice zvabil tamkajšnji Turistično informativni center (TIC) z novo vodjo Gito Sever na čelu. Pustovanje uživa podporo tudi v občinskih krogih, kar je župan Franc Cipot potrdil s svojo udeležbo v sprevodu in nagradami, ki jih je občina prispevala za najboljše maske.

Za pustovanje so se posebej potrudile vzgojiteljice iz domačega vrtca. Same so se našemile v »vragičke«, njihove varovančke pa so starši spremenili v zanimive in duhovite like iz otroškega sveta. Ocenjevalce so navdušili mali klovn, Indijanka s Suhega Vrha in Robin Hood (po domače Marko), ki si je prislužil prvo nagrado.

Na večini pustovanj so odmevali aktualni politični dogodki, na moravskem pa je bilo opazno prisotno ljudsko izročilo. Kar dve gostovanji smo lahko spremljali. Člani turističnega društva Martin iz Martjanec so domačega fanta ekumensko poročili z ljubljancanko, svatovska družba iz Vučje Gomile (na fotografiji) pa je dobila za svoj izvirni sprevod drugo nagrado.

Zelo zgovorno so pomlad napovedovali dobro razpoloženi škoti, ki so v Moravske Toplice prispeli iz daljnih Tešanovca. Zbranim občinstvu so predali sporočilo, da naj »sakši prežive napakle« se dan in s svojo predstavitvijo navdušili tudi strokovno žirijo, jim je namenila prvo nagrado med skupinami.

Najlepše krofe je po mnenju strokovne žirije prinesla na razstavo Elica Velner, med posamičnimi maskami pa za duhovito predstavitev prvo nagrado dobila mama in dojenček, ki zamaž čakata na atijevo vrnitev ali vsaj denarno nakazilo iz Nemčije.

Gostujoča skupina maskar iz Lipovca je s svojimi pozvačini in drugimi izvirnimi maskami izstopala. Trojček na fotografiji si je pomagal z izvirnimi izdelki iz slame, po katerih so Lipovci znani doma in po svetu.

»Fašenk« v Ljutomeru

V veselo pustno razpoloženje v središču Prlekije tradicionalno najprej zarajajo najmlajši, ki so navdušili množico obiskovalcev na Glavnem trgu, čeprav je tudi tu zima opletala z repom – bilo je vetrovno in deževno.

V sprevodu pustnih mask so se lotili tako preteklosti kot sedanjosti in prihodnosti. Nostalglični spomini na socialistično podjetništvo, ko je bila tekstilna delavka za svoje garanje dobro plačana, danes pa trepeta za svojo slabo plačano službo ... Vendar maske vsega ne vidijo samo črno ... na pohodu je EUROTEKST, ki pomurskim tekstilcem napoveduje med in mleko v obilnih količinah ...

Prleški kmetje so zapustili domača polja in se preselili na ljutomerski asfalt. Morda pa bodo kmetski in njihov plug v prihodnje bolj potrebovali v mestu. Nov časi za vsakim vogalom vpijejo. Priložnost zamujena, ne vrne se nobena. Tudi v Prlekijo ne.

Prišli zdaj smo mi v Evropo ...

Žrtve so poplačale svoj dolg, zdaj je prišel čas za praznovanje. Na čelu prazničnega sprevoda evropska zastava, za njo mercedes in v njem sam velespoštovani evropski komisar Adolf Schonstadt (lepa država) s spremljevalko Elizabete Mayer iz Švabske. Brez kančka treme pred novimi članicami (stare ima že itak pod komando) je stopil pred mikrofon in nagovoril množico v svojem znanem stilu.

Nedelja, 22. februarja 2004, ob 11. uri na velikem trgu sredi evropskega središča in na prizorišču osrednje evropske prireditve ob širitvi Unije na Cankovi, kjer se sekajo poti med Ljubljano, Dunajem in Budimpešto in kjer je čutili prisotnost evropskega, točneje nemškega duha, je zadonelo:

Den bidij se na nedelo, doj z zahoda de letela, si junaki s toga kraja prenegeli so se graja, prenegeli so se graja.

Za Evropo (za Evropo), z našov vladov (z našov vladov), švabske mo pogače geli, bleke mo vsi pune meli, te pa mo si fejš veseji, te pa mo si fejš veseji.

Najbolje se v EU počutijo Nemci. Na sprejem so prišli dobre volje s polnimi kozarci piva in debelimi denarnicami. In pri evropskem komisarju so prav posebej spoštovana članica, pri kateri ni skoparil niti z najvišjo oceno. Tako je to v Evropi ...

Dogodek pa ni »skupaj spravil« le vseh dosedanjih in novih članic EU, uspelo mu je celo, da sta stopila skupaj župan Drago Vogrinčič in ravnateljica Osnovne šole Cankova Hilda Vogrinčič. Kaj bo z evropskimi zaobljubami, se ne ve, in te bodo daleč od oči in daleč od srca. To, kar bosta v prihodnje skupaj naredila oba Vogrinčičeva, pa bo ljudem tako na očeh kot pri srcu. In še to: Reportaža je samo za časopis prirejen drobec velikega dogodka na Cankovi. Tu in tam smo kaj po svoje priredili, zato scenarista Branka prosimo za razumevanje. Nič pa nismo ponaredili, saj je bilo vse skupaj narejeno pred množico prihodnjih Evropejcev.

Vodenje osrednjega ceremoniala sprejemanja novih članic sta vodila Vilma in Feri z agencije Viktorija in dokazala, da odlično obvladata evropske zadeve. Njuni posebni vrline sta večjezičnost in še večja prilagodljivost trenutnim interesom in potrebam. Najprej sta dala besedo starim članicam unije, da bi nove s še večjim navdušenjem pristopile ali si zadnji hip premislile. Slednjim so prav do srca segli predstavniki Anglije, ki so takole povedali vesoljnemu občinstvu, kako jim gre v skupni družini. In nekaj kandidatki so res uspeli prepričati, da so se sprejemu odpovedale. Dragi nam Angleži so se kar udomačili v Gornjih Črnih.

... in po predstavitvi vseh starih članic EU so se njihovim zastavam začele pridruževati nove. Nekaj kandidatki si je premislilo, večina pa je vendarle prisegla, da bodo spoštovale novi red: da bodo jedle švabske pogače, cvrle francoske zrezke, vlagale samo brezhibno raščene holandske kumarice ...

Lepe Madžarka, začasno bivajoče na Cankovi, so obljubile, da bodo pridne Evropejke in da bodo poslušale evropskega očeta. Končno so ga našle, tu je v vsej očelovski podobi. Očima iz Moskve ne poznajo več, saj jim itak ni nič zapustil ...

Poljaki so sveto prisegli, in to s častno besedo šlezjskih rudarjev, po novem so doma v Gerlinču, da s svojim črnim premogom ne bodo več onesnaževali okolja.

In vrhunec navdušenja med publiko je, ko Uniji prisegajo gostitelji osrednje evropske proslave ob širitvi - domačinke s Cankove. »Slovenija, od kod lepote tvoje,« bo poslej odmevalo tudi po bruseljskih ulicah in v sejnih dvorinah po evropskih državah. Unija v svoje vrste vendarle dobiva strateško najpomembnejšo članico!!!

Aktualno pustovanje na Cankovi je potekalo po scenariju Branka Pintariča, ki je cankovski zet in mogoče prav zato neobremenjen s preteklostjo, ki pogosto razdvaja ljudi v občini. Z idejo, da bodo z evropsko proslavo ob širitvi prehiteli prav vse organizatorje, je ljudi navdušil za aktivno sodelovanje. »Naredili so veliko več, kot sem si upal želeli, in zato sem jim iskreno hvaležen,« nam je o nedeljskem dogajanju navdušeno pripovedoval dan po prireditvi. Posebej je omenil prispevek Janka Duriča in Tadeje Hercog, ki sta osrednjo proslavo izjemno dobro povezovala, profesionalno pa je vlogo Elizabete, spremljevalke glavnega evropskega komisarja (odigral ga je prav Branko Pintarič), odigrala tudi Mateja Rožman in še sedemdeset drugih iz vseh krajev občine Cankova.

Prišli zdaj smo mij v Evropo, pejnaz de nan leto z nejba, vsi lidgej s toga kraja, zdaj pa zgrabi, ka što more, zdaj pa zgrabi, ka što more.

V Evropi (v Evropi) z našov vladov (z našov vladov) mejd pa mlejko se cidijta, nindri kmice zdaj več nega, fric nas s svojga brejga glejda, fric nas s svojga brejga glejda.

Radgonske »face« za nekaj minut zaprle 5. evropski koridor

V podporo Radgončanom so tja priclingljali tudi prijujki kurenti in pri njih gre vedno zares!

Glavnino sprevoda so predstavljali gornjeradgonški osnovnošolci, ki so se našemili v nekaj sto različnih podob, saj je šlo vendar za njihovo varnost in prihodnost! Na koncu pa je bila tudi dobra zabava: rajanje, ples, petje, šaljive igrice, tekmovanje mask in nagrade. Bili smo angažirani in še zabavali smo se, je bil ob koncu zadovoljen glavni organizator Dušan Zagorc, ravnatelj radgonske osnovne šole in hkrati predsednik Društva prijateljev mladine in podžupan občine.

Ker se od lani prometne razmere v Gornji Radgoni niso prav nič izboljšale in se skozi mesto še naprej valijo kolone tovornjakov, radgonske maskare niso imele druge izbire. Če so hotele prečkati magistralo Maribor-Murska Sobota, so morale za nekaj minut izsiliti zaporo 5. evropskega koridorja. V opomin in spomin na lanskeletni neposredni napad na magistralo, ki bo na naslednjega pusta, če se ne bo nič spremenilo na bolje, prerasel v zasedbo.

fašenek bil je cejli teden

Tatjana Kalamar
Morales

Pred dobrimi šestimi leti sem sodelovala kot študentka oblikovanja oblačil pri modni reviji v Buenos Airesu in tako obiskala še nekatere druge južnoameriške kraje. Argentina je bila takrat prva, Peru pa zadnja postaja mojega potovanja. Prepričanje, da se verjetno ne bom več vrnila, je bilo napačno. Vmes sem diplomirala (kolekcija oblačil za golf), se zaposlila v Muri kot modna oblikovalka in se poročila s Perujcem. Tokratni Peru z drobcu doživljanja Lime in življenja v 8-milijonskem mestu nasploh je tretji obisk dežele, ki je na svetovnem spletu označena kot tretja najbolj priporočana turistična destinacija na svetu. Moje oko je sledilo tudi modi, navadam in razvadam Perujcev, ki so me na novo presenetili s hrano. Nekaj utrinkov sem ujela tudi za vas.

PERU — lepota

Lepo je lahko ob tistem, kar si sam sposoben videti v danem okolju. Je tudi harmonija, ki je pomešana s spomini iz daljnega otroštva, iz filmov, nalepk na pomarančah in bananah ali kavi.

Puščavski pesek nekaj kilometrov od Lime obdaja Pacifik, ki je viden v daljavi. Najvišja temperatura oceana je med 18 in 20 °C.

Lunahuana je kraj, od Lime oddaljen okrog 200 km. Videti je kot oaza sredi puščave, kjer rastejo tudi drevesa avokada in je veliko vinogradov. Iz grozdnega soka pridobivajo pisco, ki je še najbolj podobna našemu šnopsu.

Ljudje nekaj kilometrov iz Lime so veliko prijaznejši. Njihova življenja so povezana z naravo in nasmeh je bil več kot dobrodošel. »Lahko me fotografiraš, a ne povedat', da se danes nisem stuširal,« nas je popolnoma nasmejal glavni med družčino.

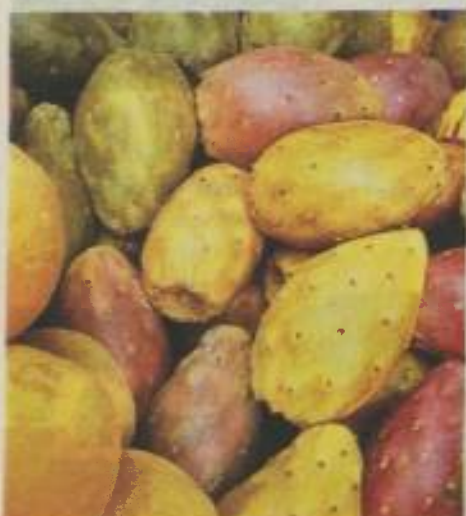

Bombaž, kot ga še nisem videla. Polja so strnjena tudi do 60-hektarske površine.

Tudi v Peruju je veliko vrst kaktusov. Sadeži nekaterih so izvrstnega okusa.

Polja le nekaj kilometrov iz Lime

Kaktusov sadež s tržnice, ki mu pravijo tuna, po naše naj bi bil opuncija.

Inkovska kultura. Tipični ročni izdelki neskončnih barvnih kombinacij.

Med živopisano barvno paleto s tržnice lahko vidimo tipično obilje paprike oranžne barve.

Chirimoya – okus sladkega in svežega je enostavno edinstven.

po južnoameriško

Drvo papaje

Na tržnici

Mešanica vonjav na tržnici je edinstvena. Cimet, ki ga prodajajo z imenom kanela, je le ena od tistih dišavnic, ki sem jih prepoznala. Zanimivo je bilo videti, da je olupljeno in seseklano zelenjavo, ki je čakala le na vrelo vodo. Toda vse naštetu so le detajli. Kar je pritegnilo mojo pozornost, je sadje. Okusila sem sedem zame popolnoma neznanih sadežev, ki bi si jih še želela okusati tudi pri nas. Napisano v španščini si sledijo lucuma, chirimoya, granadilla, guanavana, tuna, pepino, papaya, kar slišimo kot lukuma, čirimoja, granadilla, guanavana, tuna, pepino in papaja. Med vsemi ne morem pozabiti čirimoje, ki ima najbolj samosvoj okus. O njej žal ne morem napisati več kot to, da je sladka in sveža hkrati. Sok zelene barve in sladkega okusa pa je sok kaktusovega sadeža, ki mu pravijo tuna, pri nas pa mu pravimo opuncija. Veliko sladice je seveda drugačnih že zato, ker jim dajejo sadeži samosvoj okus. Da o sladoledih ne govorimo. Majhna tržnica v Chacacayu je tudi kraj, kjer se vsi poznajo in kjer ni niti sledi o tem, da si v gromozanski Limi (glavno mesto). Slednja je skupaj z okolico velika kot Slovenija, po številu prebivalcev pa nas prekaša štirikrat. Celoten Peru ima približno 24 milijonov ljudi.

Za mizo

Obiski so dokaj resna zadeva in ženske nikoli ne prihajajo brez brezhibnega make upa. Lahni »ola« v pozdrav in poljub na lice je ritual, ki ga lahko srečamo po vsej Južni Ameriki. Sledi ritual uživanja hrane, ki je zares odlična. Za predjed je ponavadi solata iz lepo

PERU - ta prostrana država raznolikih naravnih danosti je enostavno drugačna. Sama po sebi je zrcalo dveh kultur (naslednic inkovske ter španske po letu 1533) in zelo različnih obrazov. Statistika pravi, da je v Republiki Peru 45 % indijanskega prebivalstva (potomcev Inkov), 32 % mesticev (mešanec med evropskim in indijanskim rodod), 12 % ljudi španskega rodu, preostalo so črnci, Azijci in drugi. Najlepšo sliko dobi obiskovalec, ko se odpravi na tržnico, kjer se znajde med pisano paleto popolnoma novih barvnih tonov, oblik, da o okusih sadežev ne govorimo. Z dvema besedama bi lahko opisali občutek takole:

ČISTA EKSOTIKA

Majhne ribiške ladje

Lomo saltado je jed, ki jo lahko pripravimo tudi pri nas. Glavne sestavine so govedina, čebula in paradižnik. Vsaka sestavina se posebej na hitro popraži, nato jih združimo, posolimo in popramo. Bistveno je, da so kosi sestavin dokaj na veliko narezani in da se ne kuha predolgo.

zrelega avokada in paradižnika. Juha je pri njih drugotnega pomena, saj je bolj podobna mineštri. Glavne jedi pa so zelo različne. Slani okusi omak se pogosto mešajo z rahlo pikantnimi začimbami. Zanimivo je predvsem to, da imajo poleg toliko različnih vrst krompirja, ki ga pridelujejo, bolj poseben odnos do riža. Morda je to vpliv Kitajcev, ki so bili v preteklosti priseljeni kot sužnji. Sladice imajo posebno mesto ob kavi in morda drugih slanih prigrizkih v popoldanskem času. S tem vam postrežejo, če ste povabljeni na lonche (slišimo kot lonče).

Rumene spodnjice za srečo v novem letu

Rumena je barva zlata, pšenice in sonca, torej denarja, hrane in toplote, so mi razložili, ko so mi na silvestrovo podarili rumene spodnjice. Čakanje na novi dan v letu je bilo sila zabavno, posebej zame, saj sem zvedela, da za srečo v naslednjem letu moram še marsikaj postoriti. Kdor si namreč želi v naslednjem letu potovanja, mora opolnoči obkrožiti hišo z jablanami, in sicer s polno potovalko. Ko odbije polnoč, se pod mizo pozoba dvanaest grozdnih jagod, ki jih morajo spremljati največje želje. Meni vsega

Slika z daljnega prvenstva v plesu marinera. Par pred kolonialno hišo pleše v noči iz kraja Monsefu na severu Peruja.

tega naenkrat ni uspelo, mogoče pa bo prihodnje leto bolje.

Marinera - s plesom se zapeljuje

Peru je tako velik, da so običaji, hrana in ljudje lahko zelo različni. Čarni ples s severa, ki se imenuje marinera, je tako popularen, da sedaj pripravljajo že 44. tekmovanje na državni ravni. Z lansko državno prvakinja Mario Marto sem se pogovarjala, ko je prišla s plesnih vaj. Ob pregledovanju albumov s fotografijami z različnih tekmovanj mi je razlagala pomen plesa marinera in razkrila, da se s plesom zapeljuje že od nekdaj. Čar je v tem, da moški sledi ženskim gibom (mali umetnosti brzdanja bosih nog); zapleteta se v ritem kolonialne glasbe in ponosno iščeta odgovor strasti v očeh. Plesna obleka, ki je čakala na novo prvenstvo, me je navdala s spoštovanjem. Kraljevsko rdeča in okrašena s črnimi vezeninami je bila le ena od vseh, ki bi jih lahko še in še občudovala.

1 : 0 - Peru je zmagal

Moji načrti o obisku centra Lime so spet padli v vodo, ko so mi povedali, da je prenevarno, zaradi najpomembnejše tekme na svetu. Nogomet med Perujem (Cienciano) in Argentino (River) je bil tistega devetnajstega decembra lani najpomembnejši praznik v letu. Meni nedoumljive skrivnosti tega športa so me prepričale le o enem. Nikoli nisem videla toliko različnih ljudi naenkrat veselih. Peru je sijal od enosti in igra, ki ima moč združiti in postaviti na noge ves narod, je vsaj v mojih očeh dobila drugoten pomen. Vse smo spremljali seveda le po televizijskem sprejemniku.

Bikini

Kopalna sezona se začne decembra, vrhunec pa doseže februarja, ko se temperatura morja povzpne na dobrih 20 °C. Za nas dokaj hladen Pacifik je za njih popoln raj. Takrat imajo nekatera dekleta vsaj tretji par novih bikink. Najbolj priljubljeno nakupovanje je tisto s prijateljicami. Ko pomerjajo kopalke, se začne tekmovanje zrcalce, zrcalce na steni povej ... Ob priliki so mi povedale, da so bikinke nujne kot srajca za službo. Potrebujemo jih več, saj kopalna sezona traja tri mesece, torej skoraj vse vikende, ko si večina išče svoj košček plaže pod soncem. Lima je seveda obmorsko mesto, vendar je lahko zelena plaža oddaljena tudi 100 ali več kilometrov. Nekaj jih zahaja v obplažne klube zaprtega tipa, kjer je videti bazene z morskovo vodo in celotno infrastrukturo ugodja. Slednje zdaleč ni zastoj, saj začetno članstvo lahko stane nekaj 100 do več tisoč ameriških dolarjev.

Tudi gospod Francisco tio Pancho ne skriva novoletnega veselja.

Za srečo v novem letu se pod mizo pozoba dvanaest grozdnih jagod, kot je videti na sliki - Maria Isabel.

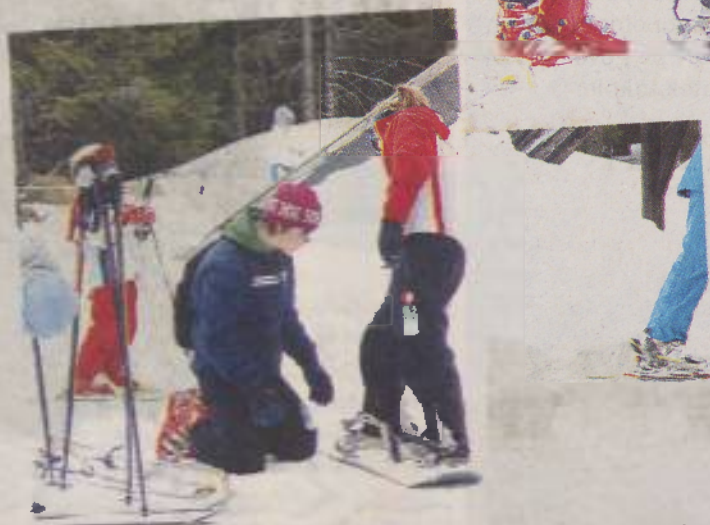
Novo leto je treba pričakati v rumenem - Alejandro.

pelali smo se doj po brejgi

Pénova
akcija

S Penon po snejgi ...

Čeprav zima ni čisto taka, kot bi se spodobilo, se v naši mali državici še vedno najde dovolj snega, da si lahko privoščimo, kot nekateri pravijo, največji užitek zime ... spust po zasneženem hribu, pa naj bo s smučmi ali snowboardom. Tudi mi smo se tokrat odpravili na sneg, natančneje na zasnežena pobočja Zreškega Pohorja, na Roglo. Tokrat nas je zanimalo, kako prijazni so ljudje, če se človek na smučišču ne znajde najbolje. Nam se je zgodilo veliko nevšečnosti. Imeli smo težave z bolečinami v križu pa tudi po hribu se nas je bilo strah spustiti.

"Zdravo! Mi lahko, prosim, pomagaš zapeti desko, ker me boli v križu?" Tako je začela Maja pogovor z Igorjem, ki je najprej čudno pogledal, ko pa je videl, da ima ubogo dekle resno težavo, je bil pripravljen pomagati. Spustil se je na kolena in se pri dveh stopinjah pod ničlo začel truditi, da bi pomagal. Končno mu je uspelo, toda Maja je našla že novo težavo. Če hočeš biti lep, je treba urediti tudi ustnice. Toda tudi to za Igorja ni bil problem. Brez večjih težav je kot "jack" zadovoljil punco.

Zapeti desko in namazati ustnice še nekako gre, toda ko je treba komu razložiti, kako se smuča, se stvari nekoliko zapletejo. Nekateri so zelo veseli, ko lahko svoje znanje delijo še z drugimi, drugim pa je nerodno, ker tudi sami niso najbolj vešči.

Za pomoč smo poprosili tudi Melito iz Martjanec. Toda pri njej ni šlo. Hitela je razlagati, da je pravkar končala s prvo uro tečaja smučanja in da nikakor ne more pomagati. Mlada profesorica zgodovine je vseeno hotela biti prijazna, zato se je ponudila s podatki, ali nas zanima kaj iz zgodovine, "smučati pa ne znam naučiti nikogar," je še končala.

Začel sem se spraševati, ali bom končno našel nekoga, ki me bo znal naučiti smučanja. Pa ni in ni šlo. Ko sem že skoraj obupal, je mimo pridrvel Blaž iz Postojne, učitelj smučanja. Super! Najprej ga je zanimalo, ali hočem smučati paralelno ali pluziti ... "Kaj je to paralelno?" Začela sva s tem. Sledila je prijazna razlaga z veliko nasveti, kako stati in obstati na smučeh. Potem pa praksa. Bolj sem se trudil, da bi Blažu otežil delo, bolj se je trudil, da bi mi pomagal. Ko sem mu končno razložil, da snemamo Penovo akcijo, pa se je od srca nasmejal in oddrvel po smučini.

Fantje so neverjetno presenečali. Majina druga žrtev je bila sicer nekoliko bolj zadružna, toda kljub temu se je Tomaž zelo trudil, trudil in trudil ... in končno mu je uspelo. Fantom se ni zdelo prav nič čudno in tako se je Maja počutila kot kraljica.

Od mlajših k starejšim. Končno smo našli tudi starejšega gospoda. Tudi on nam sva pomoci ni odrekal in se spustil, čeprav precej okleval na kolena in Majo "prikap" na desko. Toda tako je šlo več potem, ko je bilo zapeti tudi jopo in Majo spraviti v pogon. Čeprav se trudil, je bilo očitno, da se počuti najbolj lagodno, saj je 50 metrov stran čaka žena. Toda gentlemanstvo je pomagal Maji in ji ponudil cel spremljevalski servis do konca smučanja.

Janez iz Ptuja me je najprej nekoliko čudno pogledal, potem pa sva se odpravila. Najprej mi je razložil, kako ostati na smučeh in kako se pravilno ustaviti. Super, uspelo mi je. Toda kako spraviti smuč v pogon? To je že nekoliko težje, ne vem, ali bo šlo. In ko se začnem premikati ... pufff ... in znajdem se na tleh. Toda gospod ni izgubil potrpljenja in tako sva počasi, meter za metrom, nadaljevala svojo pot po smučišču. Ko sem gospodu Janezu razložil, da gre za Penovo akcijo, se je od srca nasmejal in se preden sva se poslovila, še pohvalil, da je bil na smučarskem tekmovanju upokojencev kar drugouvrščen.

Marijo iz Grosupljega sem s prošnjo, naj me nauči smučati, spraval v veliko zadrego. Razložila mi je, da tudi sama smuča bolj za silo, in mi to težko pomagala. Zaradi mojega prigovarjanja se je čez nekaj časa vseeno odločila, da mi bo nekako poskušala pomagati. Spustila sva se po hribu, ampak le za kratek čas. Kmalu sem bil na tleh, ona pa je obupana ugotovila: "Joj, si pa res bogi. Jaz ti bom res bolj težko pomagala, predlagam, da poiščeš koga, ki smučanje obvlada bolj kot jaz." Zahvalil sem se za pomoč in Marija se je kmalu izgubila med množico smučarjev na pobočju.

Timotej,
Maja in
Matej

In naj potem še kdo pove, da Slovenci nismo prijazni ljudje.

Vaša čustva

Se le igraš z mano!

Pokličes me pozno zvečer, samo zato, da bi mi zaželel lahko noč. Tako prijazen si in tako prijetno zveni tvoj glas, ko se na nebu rišejo zvezde in luna. Zaspim s tabo in ti si moja prva misel, ko se zjutraj zbudim. Ne veš, kako si želim, da te zjutraj srečam, in najraje bi ti kar skočila v objem. Ti pa si v družbi prijateljev in me le hladno pozdraviš. Komaj mi nameniš pogled. Kot da me ni ali kot da sem znanka z železniške postaje ali kaj? Kot da si me nekoč nekje videl, pa se ne spomniš niti, kje. Kako to boli in kako sem ob tem žalostna! In ko že mislim, da iz tega ne bo nič, da si me pozabil, tvoj klic pa je bil le trenutek slabosti, se vse spet spremeni. Potem pa me tako prijazno nagovoriš, se me nežno dotakneš ali pa pokličes. Zmedeš me, da te še vprašati ne morem, zakaj delaš tako. Se le igraš z mano ali misliš resno? Le kdaj bom izvedela odgovor?

Šifra: Maj

Vaše pesmi

Za naju

Dnevni noči dolgi so brez tebe,
dolgi, ker tebe ob meni ni.
Dolgi, ker moje ljubezni
do sebe ne čutiš ti.
Pridi k meni,
v oči me poglej.
Povej mi kakšno besedo
in se nasmej.
Tako vedel boš,
kaj v srcu se mi godi.
Videl boš, kako v
očeh se mi iskri.
Rada bi tvoj majhni poljub,
besede iz srca
in ljubezen za naju dva.

Malena

Ljubezen in greh

Biserna solza, grenak nasmeh,
zdaj žalosten je tvoj pogled,
kot ujet med štirimi stenami si,
rad bi bil svoboden kot ptica,
a kdo te na nebu bo ljubil.
Jaz pa ujela sem te,
ker vate zaljubljena sem.
A zate ljubezen je boleča stvar,
a če potrudil bi se,
ne bi bilo zaman.
Razumi, da ljubezen ni kot
roman,
prebereš in je končan.
Biserna solza, grenak nasmeh,
zate ljubezen je greh
in vse to smešno se zdi,
ko znova rečem, da boli.
Če ljubita se dva,
kot bi se lahko midva,
a tebi ni zato,
pustila bi te, pa ni lahko.

Sonja

Ljubezen

Ljubezen je potok, ki žubori,
ljubezen je srce, ki v meni gori,
ljubezen je zvezda, ki na nebu
žari,
ljubezen je to, kar čutiva jaz in ti.

Nataša C.

Prav nora leta so tista, ko se različne teme prikradejo v misli. To je obdobje, ko se velika razmišlja in veliko tuhta. Tudi o medsebojnih odnosih, in to na različnih ravneh, od staršev, prijateljev, sošolcev, in tudi na drugi spol se v teh letih začne gledati drugače. Vanjo, Lauro in Nena smo povprašali o tem, kaj se z njimi dogaja, ko začnejo delati hormoni, ter kako to vpliva na odnose in o čem se največ pogovarjajo.

Najstnik želi biti »in«

Vanja Vrečič, 7. razred osemletke, OŠ Puconci:

Mi smo se največ pogovarjali o medsebojnih odnosih v družini. Naši sklepi so bili, da morajo biti mladi drug do drugega spoštljivi, da mora vladati brezpogojna ljubezen staršev do otrok, da mora družina dajati občutek varnosti in da mora vsak otrok odraščati v enakopravni družini. To je ideal, v resničnosti pa je povsem drugače. V vsaki družini so kakšne težave. Posebnost našega obdobja pa je tudi puberteta, ki prinese v družino konflikte, in takrat so doma bolj napeti odnosi. Puberteta je nekaj naravnega, hormoni podivjajo, mladi pa si mislijo, do so odrasli, to pa še zdaleč ni res. Že obnašanje kaže drugače. Večkrat se skregajo, to pa vpliva tudi na najstnika. Najstnik želi na vsak način biti »in« in želi biti sprejet. Mene v tem trenutku še ni zajel val pubertete. Mislim pa, da za tistega, ki se znajde v puberteti, ni tako težek čas, za vse druge pa je.

Laura Vaš, 7. razred 9-letke, OŠ I Murska Sobota:

Pogovarjali smo se o medsebojnih odnosih v šoli, kako se moramo med seboj obnašati, kako moramo biti prijatelji, da se ne smemo med seboj kregati ali se celo pretepati. Do nestrpnosti pride, ker se med seboj ne razumejo dobro. Vzroki so lahko različni, fantje se tepejo zaradi kakšne punce, vzrok je lahko šolska naloga, ker je nekdo bolje pisal in podobno. Eni so v odnosih do drugih bolj tolerantni, drugi manj. Dobro bi bilo, da bi tiste, ki imajo slabše ocene, potolažili in jim pomagali. Po moje so prijateljstva boljša, če sta skupaj fant in dekle. Moj izkušnja je takšna. Nekoč so me sošolke zapustile, bila sem osamljena, potem pa me je ogovoril fant in postala sva zelo dobra prijatelja. Najino prijateljstvo traja že eno leto in mi zelo veliko pomeni. Tolaživa drug drugega, ko je kaj slabega, in se skupaj veseliva, če kateremu kaj dobro uspe.

Neno Kozar, 8. a-razred 8-letke, Murska Sobota:

Mi pa smo se največ pogovarjali na temo o ljubezni. Osredotočili smo se na ljubezen, saj smo v teh letih, ko nam ljubezen in vse, kar je povezano s tem, precej hodi po glavi. V tem času smo izvedeli veliko novega in koristnega, še posebno takrat, ko so na Oddelku za mladostnike pripravili predavanje. O tej temi se bolj pogovarjajo med seboj dečki, deklice pa zopet med seboj. Čeprav za deklice ne vem natančno. Se pa dečki med seboj o ljubezni in spolnosti kar precej pogovarjajo. Vsak kaj ve in mislim, da smo dovolj seznanjeni. Sprašujemo drug drugega in vemo, kateri ve več in kateri manj. Spolnost pa je v naših letih in v naši generaciji bolj tabu in se o tem samo veliko govori. Po resnici povedano je izkušenj bolj malo. Eni se radi s tem hvalijo, ampak so bolj redki. Po moje jih je manj aktivnih, kot se govori.

Le nekaj sekund ...pa sva se zaljubila

Otroci že v osnovni šoli začnejo razmišljati, kakšni so zdravi medsebojni odnosi in kaj bi bilo treba narediti in spremeniti, da bi bili taki, da bi se v tem odnosu vsi dobro počutili. Da bi se dobro počutili v družini, v šoli, med prijatelji in tudi v kakšni drugi družbi. Za to smo odgovorni vsi, ki v nekem odnosu sodelujemo. Na 14. regijskem otroškem parlamentu, ki je v četrtek potekal na I. osnovni šoli v Murski Soboti, so osnovnošolci razmišljali o medsebojnih odnosih, vrednotah, norih letih in tudi o spolnosti.

V svojih nastopih so večkrat opozorili, da lahko različne vrednote botrujejo generacijskim nesporazumom. Starost je lahko velika ovira, saj posamezne generacije živijo v različnih okoljih in imajo s tem različne poglede na svet. »Starejši mislijo, da mladi živimo le za zabavo, vendar to ni res. Če bi nam prisluhnili, bi nas bolje razumeli in bi videli, da imamo tudi svoje zamisli, svoje ideje in želje, ki bi jih radi uresničili.« Res je, da otroci morajo poslušati svoje starše, vendar bi tudi odrasli morali prisluhniti svojim otrok. Če bi jih slisali, bi se gotovo vsi skupaj bolje razumeli.

Zahteve odraslih so nekaj in po njih naj bi se ravnali otroci. Otroci pa se ravnajo predvsem po zgledih. In odrasli so jim za zgled. Ne besede, vedenje odraslih je tisto, ki vpliva na otroke. Odrasli se preplava zavedajo, da so otroci tisti, v katerih se odrasli lahko pogledajo kot v zrcalu. Otroci preprosto ponavljajo vzorce ljudi, ki živijo

Humani medsebojni odnosi in zdrava spolnost

»V norih letih mladi veliko razmišljajo o prvi ljubezni, prvih dotikih in tudi spolnosti. O tem se pogovarjamo v šoli, s svetovalci, s starši, najbolj pa zaupamo svojim sošolcem in prijateljem.

okoli njih. Staršev, starih staršev in učiteljev. Kako težko pa odrasli prenašajo, ko vidijo, da jim otroci postajajo podobni! »Otroci delamo tako, kot vidimo pri svojih starših,« so razlagali.

Ko sta oba »ZA« in se zaščitita

Ugotavljali so tudi razliko med zaljubljenostjo, ljubeznijo in spolnostjo. Teme, ki v norih letih v pogovorih precej zapolnjujejo njihove misli in radovedne glavice. Pravijo: »O tem se pogovarjamo v šoli, s svetovalci, s starši, najbolj pa zaupamo svojim sošolcem in prijateljem.« Včasih bolj zaupamo svojim sošolcem kot svetovalnim službam. Naredili so tudi anketo, v kateri so ugotovili, da se redki o spol-

nosti s starši pogosto pogovarjajo, na srečo pa so tudi redki, ki se o tem doma nikoli ne pogovarjajo.

V svet spolnosti je treba stopiti premišljeno in takrat, ko smo vsi za, zato opozarjajo, da so pravilne in pravočasne informacije o spolnosti mladim zelo dobrodošle. Tudi na vaseh naj bi bilo po njihovem mnenju več svetovalnih služb,

in starši nasploh bi potrebovali več izobraževanja na področju vzgoje. V anketi so tudi ugotovili, da je večina mladih na spolnost pripravljena pri 17, 18 letih. Med njimi pa so tudi taki, ki so prepričani, da so za spolnost pripravljeni že v višjih razredih osnovne šole. »O zdravi spolnosti lahko govorimo tedaj, ko sta oba ZA in se zaščitita.«

Na koncu pa so vseeno prišli do spoznanja, da so telesno resda zreli za spolnost, zanj pa niso zreli duševno. Kar je pri tem seveda najpomembnejše. Zelo zanimivo je, da razmišljajo zelo odgovorno, da se zavedajo, da spolni odnos brez ljubezni ni nič. Za spolnost se po njihovem mnenju ne odločiš, ker je to tvoj prijatelj že izkusil, ampak ko si na to resnično pripravljen, zato pa so jim v norih letih bliže prva zaljubljenost, prvi pogledi in prvi dotiki. Ali, kot je povedal Luka: »Srečala sva se na ulici in se spogledala. Trajalo je le nekaj sekund, a je bilo dovolj, da me je neki nena-vaden in tuj občutek spreletel po vsem telesu. Sva se zaljubila!«

A. Nana Rituper Rodež

V zadnji številki Vestnika je pomatoma izpadla informacija o tem, komu smo podelili vstopnice za koncert zagrebške skupine Psihomodo pop, na katerem se je predstavila tudi prekmurska heavy-post rock skupina Sphericube. Koncert je bil v soboto, 21. februarja, v prireditvenem centru Mešič v Murski Soboti. Organiziral ga je Klub prekmurskih študentov. Imena nagradencev, ki so vstopnice že dobili in so si koncert ogledali, pa kot informacijo objavljamo sedaj. To so Leon Dervarič, Puconci 200, 9201 Puconci, Eva Žula, Prežihova 121, 9250 Gornja Radgona, in Janja Sraka, Mlinska cesta 21, 9241 Veržej.

Tou se spleča

Dr. Albina Nečak – Lük

Verjetno je bila moja profesorica slovenščine tudi zaradi mojih spisov prepričana, da mi bo ta jezik dal poklic. Ni se povsem zmotila. Jeziki so se me prijeli. Tako in drugače. Že zgodaj sem začutila, kako močno sredstvo je jezik. Kako človeka opredeljuje, kako ga vključuje, pa tudi izključuje, kako ga lahko izda. Z jezikom razumemo sebe in našo skupnost, z njim rešujemo probleme in konflikte. Naši možgani, ta fantastični računalnik, so sicer opremljeni tako, da se lahko naučimo kateregakoli jezika, vendar je po mladostništvu mogoče doseči le omejeno zmčnost v nematernem jeziku.

Z vstopom v vrtec nam začnejo jezik kazati v posebni luči. Naučimo se, da je naš jezik nekaj posebnega, da je naša materinščina vrednota, dragocena dediščina, ki jo je treba spoštovati, negovati in ohranjati. Da, predvsem ohranjati in razvijati. Z vstopom v šolo pa se za marsikoga začne pravi boj za pravilen jezik, marsikje pa tudi boj za pravi jezik. V marsikakšnem okolju otrok na bolj ali manj prijeten način izve, da jezik, ki ga je prinesel od doma, ni pravi. Malo je bilo učiteljev, ki so nam znali ali hoteli povedati, da je jezik, ki smo ga prinesli od doma, enakovreden tistemu, ki se ga učimo v šoli, torej knjižnemu jeziku. Le da vsak služi drugačnemu namenu. Da je materinščina jezik, ki smo ga usvojili v zgodnjem otroštvu v krogu svoje družine; v Prekmurju je to prekmurski govor našega kraja. Koliko manj travm bi doživljali, če bi nam to dali vedeti pravi čas. Gotovo bi imelo veliko manj ljudi občutek, da ne znajo govoriti. Ne samo v Prekmurju, ampak povsod, kjer so manj občutljivi učitelji otrokom približevali knjižno slovenščino z neprimernim odnosom do njihovega narečja. Še posebej negativno se obrestuje zanemarjanje ali celo odklanjanje narečja pri manjšinah. V takšnih razmerah se ljudje v primežu med dvema jezikoma, med knjižno obliko svojega jezika in večinskim jezikom, marsikdaj odločajo pragmatično za jezik večine, svojega pa opustijo. Zato so izjemno pomembna prizadevanja vseh, ki poskušajo ljudi, zlasti mlade v Porabju in drugih manjšinskih

kih okoljih, ozavešiti o njihovi pravi materinščini.

Pot do knjižnega jezika je nujna, knjižni

jezik vodi do znanja, je orodje za delo in napredovanje. Narečje pa služi vzdrževanju pristnih medčloveških vezi, je jezik bližine in prijateljstva, v njem so shranjeni zametki naše identitete, v njem je shranjena pomlad našega življenja. Zato sem si želela, da bi tudi moja najbližja, moj mož in hčerka, znala moj jezik. Uspelo mi je. Oba, čeprav se štejeta za Ljubljančana, govorita tudi prekmursko.

Danes, ko se priključujemo skupnosti evropski narodov, marsikoga ponovno skrbi za slovenščino. Ali je ograjena, bomo opustili svoj jezik? Prepričana sem, da ima država vse vzvode, da bo slovenščina tudi v prihodnje jezik izobraževanja, jezik sredstev množičnega obveščanja, jezik znanosti, politike, književnosti, poslovanja itd. Samo pravo strategijo si mora postaviti. Težko si predstavljam, da bi se v Sloveniji starši prenehali sporazumevati s svojimi otroki v slovenščini, v domačem narečju. Branik jezika so naši otroci. Dokler jo starši predajajo otrokom, je slovenščina na pravi poti. Ne bo izumrla. Dokler bodo otroci prekmurskih rojakov govorili prekmursko celo v Ljubljani – in takšnih ni malo –, bo živelo tudi prekmursko narečje.

To je ona

(zgodba z naslovnice)

O jeziku predavam na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pri predmetu uporabno jezikoslovje. Ljudje me ponavadi presenečeno vprašajo, kaj je to. Pojasnim, da uporabno jezikoslovje skuša odgovoriti na vprašanja, ki so povezana z znanjem, rabo stališči do jezikov in do jezikovnih skupnosti. Seznan vprašanj je praktično neizčrpen. Kako se razvija naš govor v zgodnjem otroštvu, kako se učimo drugih jezikov; kaj je najbolj primeren čas za učni jezikov; kaj je sporazumevalna zmčnost, dvojezičnost? Kako sta povezana jezik in mišljenje, kakšno vlogo ima jezik pri osvajanju novega znanja? Kako sovpadata jezik in identiteta? Kaj je jezikovna politika? Kako deluje jezik v družbi, kaj se zgodi, če kršimo tiha družbena pravila o rabi jezika? Kdaj primerno tikanje, kdaj vikanje, zakaj, recimo, ljudem zdi samo po sebi umevno, da ženske, neznane, naslavljaajo z imenom, moške pa s priimkom? Kako poteka raba jezika pri sporazumevanju v podjetjih in kakšen vpliv ima to na njihovo uspešnost; kako v zdravstvenih ustanovah po nasodiščih? Kaj lahko razberemo iz govornega našanja v družini? Kakšno je značilno govorno obnašanje žensk in moških, ali obstajajo tipične razlike?

Še vrsto vprašanj s področja uporabnega jezikoslovja bi lahko našela. O moškem in ženskem voru je, na primer, dognano, da so ženske tiste, ki sprašujejo, moški pa bolj ali manj navdušeno odgovarjajo. Rekli boste, da sem vas z govorom pisanjem prepričala o ženski naravi mojega naspo sporočanja. Vendar: vprašanja so pomembna, beseda teče in da izzovejo odgovore. Nekatera vprašanja smo v Sloveniji šele začeli odpirati. Uporabno jezikoslovje torej vabi.

Zgodbe

Ki jih piše
Žirhena

Mi Primorci in mi Prekmurci smo

Tako pravi Marjan Pahor, upokojeni policist, ki je pred triinpetdesetimi leti prišel v Prekmurje iz Hudega Loga na Krasu kot miličnik, ki mu je bilo službovanje na drugi strani Slovenije ukazano.

»Hvala bogu, da se je tako zgodilo,« se spominja. »Tu je bil vsaj kruh, ki smo ga doma pogrešali. Živeli smo v veliki revščini, enajst let sem imel, ko se je začela vojna. Starša so zaprli, sam sem vojna leta preživel pri dobrem kmetu. Po osvoboditvi sem bil dovolj star, da se za nekaj izučim. Odločil sem se, da bom čevliar. Zakaj, pravzaprav ne vem

natančno, morda zaradi tega, ker v otroštvu nisem imel pravih čevljev. Opravi pa sem lahko samo vajenstvo, kajti leta '50 sem dobil poziv za armijo, istočasno pa tudi vabilo, da se pridružim čuvarjem reda in miru – miličnikom. Nisem dosti razmišljal. Ponudba je bila zelo vabljiva, saj sem tri leta v vojski moral odslužiti s šestimi plačanimi v policiji. Nisem dosti razmišljal, tudi zaradi tega ne, ker se je moja družina odselila na Reko, kjer je oče dobil službo. Najprej so me poslali v Celje, hitro za tem v Laško in nato v Begunje, kjer je bila šola za miličnike.«

Blato in dobri ljudje

Leta '51 je mlad miličnik Marjan Pahor z vlakom pripotoval v Mursko Soboto. »Dvaindvajset nas je bilo,« pripoveduje. »Osem nas je ostalo v Soboti, drugi so bili razporejeni na miličniške postaje v okolici. Pripeljala me je lokomotiva, ki še zdaj stoji na železniški postaji. Prvi vtis – blato ter nepregledna ravnica. In dobri ljudje, s katerimi sem kljub jezikovnim težavam hitro navezal stike. Prekmurci in Primorci smo si zelo podobni, čeprav mi pravimo »da hremo na horo, ki je v Prekmurju ni.«

Jedel bi »vsefele«

Marjan Pahor je v Soboti služboval vse do penzije. Najprej kot opazovalec. En teden dopoldan, drugi popoldan in tretji ponoči je v mestu čuval javni red in mir. »Ni bilo veliko dela. Bila je revščina, ljudje so se držali v glavnem doma pa tudi gostilne so bile, razen kavarne, odprte samo do desetih zvečer. Z meščani smo imeli dobre, prijateljske odnose, saj v nas niso videli »zakona«, temveč pomoč. Vzljudil sem Prekmurce, rad sem imel prekmursko hrano. Spominjam se, da sem v naši menzi, ko so me vprašali, kaj bom jedel, povedal, da »vsefele«. Teren smo v glavnem obdelovali peš, saj je od dveh koles na postaji eno gonil komandir, drugo pa mi vsi.«

Varstveni okoliš

Sposobni in podjetni Marjan je kmalu napredoval. Postal je vodja varstvenega okoliša, ki je bil kar zajeten. Nadziral je delo svojih sodelavcev ter raziskoval kazniva dejanja vse od Rakicane do Bakovec pa do Gederovec. Med drugimi tudi romska naselja. »Samo lepi spomini me vežejo na ta čas. Družil sem se z ljudmi, ki so mi zaupali in me sprejeli za svojega. Hitro sem pobiral prekmurske besede, samo da bi bil doma.«

Kolektiv PLM Murska Sobota 1952

Marjan Pahor in Ivan Rehak, opazovalna služba po mestu leta 1958

Kdo pa so ti mladi fantje?

Pevci in pevke

pri Jüriji

Da pri Svetem Juriju ob Ščavnici lepo pojejo že od nekdaj, je znano, da pa obstaja v tem slovenskogoriškem kraju pevski zbor že od začetka 20. stoletja, pa je znanega bolj malo. Spomin na te slavčke ostaja le pri starejših ljudeh ter na že zdavnaj porumenelih fotografijah, ki jih skrbno hranijo svojci pokojnih pevcev. Zelo radi se tega zbora spominjajo potomci nekdanjih pesmarov, ki se s tem spominjajo svojih pokojnih staršev, in prav ti so mi bili pripravljeni pripovedovati o zboru. Prav vsi pevci in pevke, ki so nekoč peli v Cerkvem pevskem zboru Sveti Jurij ob Ščavnici, ki je včasih štel tudi več kot trideset članov, počivajo v večnem miru. Zadnje srečanje, ki ga je imelo takrat še nekaj živečih pevcev, je bilo leta devetnajstostodvaindevdeset, šteli pa so že okrog devetdeset let. Zanimivo je, da so v cerkvenem zboru peli izključno neporočeni fantje in dekleta, ob tem pa so se morali braniti slabih navad, sicer je bil posameznik izključen. Člani zbora so bila od desetega leta pa vse do poroke ali pa do konca življenja, če se niso poročili. S svojo ponižnostjo, dobroto do drugih in z vsemi drugimi duhovnimi vrednotami so bili na ta način zgled drugim faranom, ki so pod korom poslušali njihovo cerkveno petje.

Na fotografiji, nastali pred cerkvenim domom leta 1924 (1925), ni vseh članov pevskega zbora. V prvi vrsti četrti od leve sedi vaški učitelj (imena učitelja nisem zasledil), peti z leve pa župnik Franc Štuhec, ki mu gre zasluga za ustanovitev tega zbora. Tretji z desne, prav tako v prvi vrsti, sedi Valentin Kocbek, ki je bil od začetka in do konca pevskega zbora

organist in pevovodja. Bil je nadvse dober in spoštovan človek, in to ne le v zboru. Pred njim na tleh sedi njegova hčerka Tilka. Valentin Kocbek pa je bil oče pisatelja Edvarda Kocbeka, ki letos praznuje stoto obletnico rojstva. V dolgoletnem obdobju zbora je nastalo veliko anekdot, nekateri so si s težavo zapomnili besedilo pesmi, pevovodja pa jih je nato na šaljiv način kregal. Vaje so imeli v »hüti pri Pergarci«, sem zvedel po pripovedovanju Kristine Križanič, hčerke ene od nekdanjih pevk v zboru. Njihovo štiriglasno petje se je slišalo vsako nedeljo, včasih tudi pri vseh treh mašah, pogrebih, na božjih poteh - romanjih - in ob drugih priložnostih. Peti v zboru je bilo ugledno in razvedrilno, saj jim je bilo druženje obenem dano z obiskovanjem drugih

krajev, kamor so občasno hodili prepevat. Poleg cerkvenih pesmi so peli različne ljudske pesmi, znani pa so bili skorajda že po svoji himni Šumi, šumi gozd zeleni. Iz pevskega zbora so se razvila različna društva, na primer Orli, društveni sklop, ki je bil izključno katoliški. Zbor je obstajal do druge svetovne vojne, takrat pa se je vse spremenilo, kajti čutil se je precejšnji vpliv takratnega režima in kar nekaj pevcev se je tudi opredelilo za novo politiko ali pa so bili z njo povezani s sorodstvenimi vezmi. Seveda potem niso več peli v zboru. Župnik Franc Štuhec pa je bil zaradi kršenja pravil komunističnega režima izgnan na Hrvaško.

Bojan Zadravec

si podobni

Marjan Pahor, Janko Horvat - voznik, Anton Štraki - kontrolor prometa v Murski Soboti leta 1960

inom bolj podoben. Ti odnosi z ljudmi so odtehtali težavnost poklica in dejstvo, da sem imel samo eno uniformo, en dežni plašč in ene čevlje. V težji konfliktni situaciji sem se v vsej svoji karieri znašel samo enkrat, ko sem od veselega regruta, ki sem ga želel pomiriti, dobil zaušnico. Miličnik Marjan Pahor je pokoj, ki ga uživa že trindvajset let, dočakal na upravi za notranje zadeve.

Drugi časi

»Nikoli mi ni bilo žal, da se je moje življenje tako zavrtelo. Miličniški poklic je bil nekoč zelo cenjen. Ljudje so nas spoštovali, v nas so videli zaveznike. Zakaj je danes drugače, ne vem. Morda zaradi prometa, danes se vsi vozijo, na cestah veljajo pravila, in če te kdo ustavi, ni vedno prijetno. Mi smo hodili peš in se družili z ljudmi. Žal mi je, da policija nima takšnega ugleda kot nekdaj.«

Dneve v pokoju si Marjan krajša s prijatelji in petjem. Do pred kratkim v dveh pevskih zborih, zdaj samo v lovskem. Kdor poje, slabo ne misli.

R. Ficko

VANEKOV
KOUT

Ja, samo še malo, pa mo gratali Evropejci. Čiglij, kelko ges znan je naš falat zemle, ka se njemi Slovenija pravi, že od rimljanof dale tū ge je, se pravi v Evropi. Bar toga se ne da zbrisati, kak se da sefele drugjo. Naši poslanci dobesedno zagnje atome mouči napinjajo.

Do 1. maja morejo sprejeti še 39 zakonof, s šterimi mo v našoj državi glij se tak meli zriktano, kak v Evropi majo zriktano. Gospod Rop so pravli, ka nega nikše nevoule, ka poslanci sploy ne bi znali, zakoj roke zdigavlejo pr ton ali pa ovon zakoni. F poslovniki delovanja državnoga zbora nigi ne pišše, ka zakone poslanci prle kak rokico zdignejo morejo prešteti. Super, ges se zaj v šouli tūj javin, pa da de me učitelca kaj pijtala mo samo tūo, pa mo pravo, ka nigi f poslovniki šoule ne pišše, ka ge moren tūj kaj znati, če rokou zdignen. Veselijo se upokojenci. Naša bajca tūj, ka so njin od 2.6 do 3.2% pokojnine zdignoli. Atiji se je najbole vidla, izjava enoga poslancq, ka je ob toj priliki pravo, ka je nej slovenski pokojninski sistem v razpadanji, liki je prej v razpadanji pamet šteroga od poslancof. Ati je tou nej čul, bi pa gvušno pravo, ka bar polovici kaj razno kaple.

Naša bajca so pravli, ka mi za tou povišico penzije eno oubu kŭpijo ka san sigdar razoglaven. Ne ven, da so nazagnje v bauti bilij, mislin pa ka nanč za bunclek nede zadosta. Dosta se je te dnij gučalo od plače gospe predstojnice psihitrične klinike v Lublani. Dva milijona 700 gezero je prej dobila plače. Pa si zasluži telko? Stouprocentno. Še bi njoj trbelo dati dodatek za sendvič, kakši 10 durđof, ka znankar sirouta nanč za malco nema časa. Ati je pravo, ka tou drugjo biti nemre, ka so k njoj vozili paciente z državnoga zbora. Pa ka so zaj rejsan zvraceni je dokaz, ka delajo s tejmi izbrisanimi. Takše sloge smo že dugo nej vidli. Si kak eden se trgajo za izbrisane. Nažalost sakši po svoje.

Kak so si pač vō zračunali. Ka de njin boukse za svojo stranko. Najmenje se pa ide za lidij - izbrisane. Dosta bole pa za volilne točke. No, vej je tou nej nika nouvoga. Sigdar se kaj najde, od koj se te lejko svajujejo.

Nas je pa zapŭjsto gospod Rode. Na jako visiko funkcijo so ga pouzvali v Vatikan. Što de nas pa zaj razsvetljeval? Što de nan sakše leto z Brezij povedo, kak velki grešniki živemo f Sloveniji. Mo vidli. Bar tū je samo ena stranka, pa se nedeo meli od koj štukati.

Doživeli pa preživeli smo pa slovenski izbor za pesem Evrovizije. Ati je tak na polovici, samo inouk odišo pa selotejp, pa je cejlo televijo ob strani fkŭp zakelo, Ges san ga z bejlin gleda, ka njemi ge. Pa je pravo, ka ga je straj, ka šteroj nastopajočoj nebi cecek vō spadno. Tak so stepale, ka bil pred dvoranof rešilec, če bi si štera kakši štero okončino strla. Sega je bilou, muzike pa najmenje. Če bi od sej nastopajoči ženskoga spola cote fkŭper dal bi glij za eno dugo obleko doubo blaga. F Turčijo de zmagovalno pesem spremljo san gospod Peterle. Če de popejvo, se še ne vej. Mogoče de pa f premori, pred glasovanjon zel frajtonarco, pa pokazo, kak smo slovinci kredi za evropsko unijo. Nigdar se ne vej. Od naši prejnji lejko se čakamo.

Fašenik je zijmo odneso. Larfe so pa ostale. Tak pravi naš ati, da gleda, te naše prejnje. Ništerni so pač tak, ka mislijo ka

je cejlo leto fašenik. Je pa te fašenski čas lekar idealen za izbris direktorof. Kaplejo kak muje, da ji s pipson pošprickaš. Zaj te, te ete letij. Ati je pravo, ka je tak kak je že inda bilou. Te je partija nastavlala, ge de štoj direktor, zaj so pa tou delo prevzele demokratične strankarske sile. Na odgovorni mestaj pa ja nučas človeka šteromu lejko zavŭpaš, ka te nigdar vō ne povej, kelko sta pod sebe skopala.

P.S. Nika san nej pozabo. Fajn mi bojte, pa se veselte nouvi zakonof, pa nouvi delovni zmag naši politikof, pa velki plač naši prejnji.

VANEK

Predstavljamo novo Vestnikovo sodelavko

Boštjana Žajdela

iz osrčja Prlekije

»Pri mojem imenu ni ponagajal noben tipkarski škrat, ampak sem dejansko Boštjan+a, zaradi česar sem v pisnih kontaktih velikokrat Boštjan. Ampak na to sem že navajena od osnovne šole, ki sem jo obiskovala v Cezanjevcih, nakar sem se vpisala na Srednjo strojno in tekstilno šolo v Murski Soboti. Svojo študijsko pot sedaj nadaljujem na Fakulteti za strojništvo v Mariboru, kjer sem leta 2000 diplomirala na visokostrokovnem programu iz tekstilstva, smer konfekcijska tehnologija.

Ker se mi je ponudila priložnost za nadaljevanje študija na univerzitetnem programu, sem to tudi izkoristila in v septembru 2003 diplomirala iz tekstilstva, smer inženirski management. S študijem sem si pridobila temeljna znanja iz osnovnih naravoslovnih ved in poglobljena tehnično-tehnološka znanja ter vsa potrebna znanja s področja managementa ter posredno tudi osnove znanja o varovanju okolja,« uvodoma pravi Boštjana Žajdela.

Kot je znano, je pred kratkim postala zelo angažirana avtorica prispevkov o varstvu okolja. Zanimalo nas je, kaj jo je spodbudilo k tovrstnemu pisanju?

»Zanimanje za ekologijo me je tako navdušilo, da sedaj ob delu nadaljujem v tej smeri podiplomski študij, smer tehnično varstvo okolja.

S tem študijem si bom pridobila znanstveno znanje in

se izpopolnila na tem strokovnem področju. Upam, da bom s svojim izobraževanjem pripomogla k razvoju in uspešnosti ohranitve narave, saj opažam nazadovanje le-te, predvsem na našem področju. Raziskovalno delo me zelo veseli in do sedaj sem pridobila že nekaj znanja in novih izkušenj tudi o managementu, analizah in projektiranju, predvsem pa s področja tekstilne kemije in varstva okolja.«

In kaj ji pomeni študij?

»Na dodiplomskem študiju sem poleg trdega študija okusila tudi veliko radosti študentskega življenja tako v Mariboru kot tujini. Za en mesec sem prek organizacije Ceepus gostovala na Technical University of Liberec na Češkem in prav tako en mesec na Faculty of Textile Engineering and Marketing Lodzu na Poljskem.

Moje veselje do kemije in varstva narave je potrdil tudi 3-mesečni študij na University of Leeds, Department of Colour Chemistry v Veliki Britaniji.«

Sveda smo jo povprašali tudi o tem, s čim se najraje ukvarja v prostem času? »Sem popotniške narave in v mojem dosjeju so zapisani tudi Irska, Francija, Španija, Madžarska, Turčija, kjer sem spoznavala njihove posebnosti, kulturo in znamenitosti.

O sebi menim, da sem dinamičen človek, in iščem vedno nove izzive in predvsem optimistično gledam na svet.

Aktivna poskušam biti na različnih področjih, med drugim sem pri pomurskem Vestniku honorarna sodelavka na področju varovanja okolja in moje članke lahko preberete v rubriki Ekomurje,« končuje Boštjana Žajdela.

Milan Jerše

Osnovna načela varstva okolja

Osnovna načela varstva okolja vsakega posameznika naj bodo:

- delovanje v skladu z zakonodajo, spoštovanje predpisov, standardov in drugih zahtev za varovanje okolja;
- odgovornost do okolice ter izvajanje aktivnosti tako, da je naš vpliv na okolje čim manjši;
- težnja k zagotavljanju stalnega izboljševanja pri ravnanju z okoljem in zmanjševanju onesnaževanja okolja in količine odpadkov;
- takojšnje ukrepanje v primeru odstopanj od zastavljenih ciljev s čim manjšim negativnim vplivom na okolje.

Ustrezno ravnanje z okoljem ter trajno izboljševanje sistema ravnanja z okoljem bo vplivalo na naše življenje v naslednjih desetletjih. Nenehna rast na svetovni ravni vodi

do nenehnega pritiska na okolje. Skrbeti moramo za varstvo obdelovalnih zemljišč, kajti zdrava voda in hrana bosta še naprej osnovna življenjska vira, ker je tako urejen človekov in živalski organizem. Zmanjšati moramo uporabo strupov in nevarnih sredstev, ki jih poznamo. Prav tako moramo zmanjšati vse izgube pri porabi energije in materialov ter človekovih aktivnostih.

Čeprav Slovenija ne predstavlja države s perečimi ekološkimi problemi, mora varovanje okolja postati ena od osnovnih odgovornosti in tudi pravic vseh državljanov.

Dobra polovica njenega ozemlja je namreč poraščenega z gozdovi, tako da spada med čistejše evropske države. Glede na predpise s področja varstva okolja, ki veljajo v državah članicah EU in smo jih kot kandidati morali

Z našega štedilnika

Juha iz leče in prekajene slanine

30 g olja, 80 g čebule, 80 g korenčka, 40 g peteršiljevega korena, 180 g rdeče leče, 150 g prekajene slanine, 150 g krompirja, 3 stroki česna, lovorjev list, poper v zrnju, majaron, sol, sesekljan zeleni peteršilj

V posodi prepražimo sesekljano čebulo ter na kocke narezano korenje in petršilj. Nekaj minut pražimo, potem dodamo na kocke narezano slanino, lečo, krompir in začimbe. Zalijemo z jušno osnovo ali vodo in kuhamo na šibkem ognju, dokler se leča in zelenjava ne zmečkata. Po okusu še solimo, popramo in potresemo s sesekljanim peteršiljem.

Pikantna piščančja bedra s sezamom

8 piščančjih bedrc (spodnji del), 2 žlici sezamovih semen, ščepec bazilike

Pikantna omaka: 2 žlici olivnega olja, 50 g paradižnikovega kečapa, 30 g gorčice, 100 g čebule, 1 strok česna, 20 g sladkorja, sol, poper, 1 dl piva

Najprej pripravimo pikantno omako. Čebulo, česen, olje, gorčico, sladkor, kečap in pivo zmešamo v mešalniku, da dobimo gladko zmes. V vsako bedro zarežemo tri zareze in jih zložimo v pekač. Prelijemo s pripravljeno omako in potresemo s polovico sezamovih semen. V vnaprej ogreti pečici pečemo pri 200 °C 30 minut. Vmes jih obrnemo, prelijemo z omako in potresemo z drugo polovico sezamovih semen. Preden ponudimo, potresemo z nasekljano baziliko.

Brokolijev narastek s sirom

250 ml mleka, 40 g moke, 40 g masla, 100 g sira trapista, 120 g brokolijskega cvetja, 4 jajca, sol, poper, muškatni orešček, 30 g drobtin, 20 g masla za mazanje modela

Brokoli razcvetkamo na majhne cvetove

Danijel KOZAR
vodja kuhinje
v hotelu Ajda
Terme 3000

in skuhamo v slanem kropu. Posebej na maslu prepražimo moko, zalijemo z mlekom in kuhamo, da se lepo zgosti. Solimo ter začimimo s poprom in muškatnim oreščkom. Ko se ohladi, dodamo nariban sir, rumenjake, brokoli in drobtine. Na beljakov naredimo sneg in ga narahlo primešamo pripravljeni masi. Ognjevarno posodo namažemo z maslom in potresemo z drobtinami. Pripravljeno maso stresemo v posodo in pečemo v ogreti pečici 30 minut.

Ocvrte ajdove palačinke s sadjem

Testo za palačinke: 80 g ostre moke, 80 g ajdove moke, 2 dl mleka, 2 jajci, ščepec soli, olje za pečenje

Sadni nadev: 120 g olupljenih banan, 120 g breskev iz kompota, 120 g svežih jagod ali iz kompota, 100 g brusničevega džema, 2 žlici beldežurja, ščepec vanilin sladkorja

Najprej naredimo ajdovo testo in spečemo palačinke.

Posebej pripravimo nadev. Sadje nadežemo na drobne kocke, dodamo brusnični džem, vanilin sladkor in beldežur. Naradev premešamo. Nadev z žlico damo na sredino palačinke. Najprej prepognemo palačinko z leve in desne strani, potem jo zvijemo v ruladico, podobno kot kanelone. Spaniramo v moki, jajcu in drobtinah ter ocvremo v vročem olju. Ponudimo še toplo.

Z mobilnim telefonom nadkajenje

Britanski znanstveniki so razvili računalniški program za pomoč pri odvajanju od kajenja, ki ga bodo kadilci lahko uporabljali tudi z mobilnim telefonom. Program pošilja nize svetlečih pikic na zaslon, kar ustvarja vizualni »hrup«, ki negativno vpliva na miselne procese v zvezi s kajenjem. Zamisel so testirali z laboratorijskim računalnikom in ob sodelovanju študentov. Znanstveniki predvidevajo, da bo ta program kmalu ustrezen za uporabo z mobilnim telefonom in drugimi tovrstnimi napravami, saj bi lahko deloval dokaj učinkovito.

Ekomurje

Temeljno načelo varstva okolja je usklajevanje vseh dejavnosti, s katerimi posegamo v okolje, ter predvsem uporaba takšnih tehnologij in metod dela, ki bodo na okolje vplivale čim manj negativno.

sprejeti tudi v Sloveniji, lahko ugotovim, da vplivajo na okolje pozitivno, saj smo intenzivneje začeli uvajati načela varovanja okolja na vseh področjih.

Zdravo in čisto okolje je nujno za dobro počutje, zato naj pomeni za nas vrednoto, ki jo bomo z našimi dejavnostmi ohranjali, jo izboljševali in zmanjševali negativne vplive naših dejavnosti na okolje. Naša načela varovanja okolja naj so usmerjena v tej smeri, da Slovenija ne sme izgubiti svojih dragocenih ekosistemov, naravnih parkov ter zaščitene rastlinskih in živalskih vrst, ki vsaki po svoje le še dodatno pripomorejo k prepoznavnosti in zanimivosti naše male države.

Boštjana Žajdela

Besede
mode

Podoben profil

Stil življenja si le redko izberemo; prej ga enostavno živimo. Tudi kadar se spremeni, tega ne opazimo zlahka. Spremembe se zavemo šele, ko se ozremo po fotografijah iz preteklosti. Naše babice in prababice so bile videti pri svojih štiridesetih skoraj enako kot pri šestdesetih ali sedemdesetih, če so jih sploh doživele. Sivi lasje in gube so bili le eden vidnejših znakov, ki jih je takratno življenje hitreje risalo.

Sivi lasje so danes ob vsej barvalni industriji prej redkost in zanimivost. Tudi proti gubam se je danes lažje boriti kot pred nekaj desetletji. In pri hitrem tempu življenja ni težko opaziti, da mama in hči lahko nosita tudi enako konfeksijsko številko. Še več, lahko zahajata v isto trgovino, si kupujeta podobna oblačila in uživata v podobnih nobilitah. Čedalje več mam prizadeva za mlajši videz, kar pa ni nujno slabo. Kozmetična in modna industrija

velikokrat obljubljata nemogoče, vendar nam je dosti lažje verjeti kot sprejeti dejstvo. To pravzaprav hočemo, saj si želimo sprememb. In zato se vrtimo v začaranem krogu, si kupujemo magične preparate in smo zadovoljni kljub realnim rezultatom. Zdi se, da smo v življenju sami svoj oblikovalec, saj sami izbiramo.

Udobnost bombaža in vseh novih mešanic z elastanom daje čedalje boljše rezultate. Le kdo bi se upiral udobnim, modnim oblačilom po dostopnejših cenah? Trend, ki se je nevidno začel

v osemdesetih z Benettonom, je danes dosegel vrhunec s španskima blagovnimi znamkama, t. i. Mango in Zara. Staro in mlado je nenkrat relativen pojem. Zdi se, da so stvari, ki so včasih hčerke, včasih tudi mame. Krasno, saj je najslajše, ko smo v novi opravi, vsi nas hvalijo, kako dobro smo videti, resnica pa je bila obešena v mamini omari. Glede na podoben profil je lažje prav vsem, nam potrošnicam in ponudnikom oblačil, ki so se prej zelo trudili, da bi dobili v trgovino vsaj mame.

Tatjana
Kalamar M.

Na
lekarniški
tehnici

Zdravila in dojenje

Zdravljenje se priporoči glede na bolnikove fiziološke, bolezenske in socialne okoliščine.

V izjavi o zdravljenju v humanem mleku, ki ga je zapisal Komite za zdravila pri Ameriški akademiji za pediatrijo, so aspirin in drugi salicilati edina zdravila brez recepta, ki imajo lahko prek materinega mleka opazen škodljiv učinek na dojenčke. Vendar za mnoga zdravila brez recepta ni na voljo podatkov o prehodu učinkovin v materino mleko in njihovem mogočem kliničnem učinku, zato je kritičen odnos do zdravljenja med dojenjem upravičen. Pred uporabo si velja prebrati zdravilsko navodilo, zdravilske dvome pa odpraviti skupaj s farmaceutom oziroma zdravnikom.

Seveda imajo farmakološki učinek tudi nezdravila. Doječa mati, ki kadil, obremeni svojega otroka s kadilskimi posledicami. Količina kofeina v kofeinskih napitkih sicer ni škodljiva, a večji in pogostejši odmerki povzročijo slab spalni vzorec pri otrocih. Alkohol že v zelo majhnih odmerkih ogrozi zdrav otrokov razvoj.

Janez Springer, mag. farm.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

no količino insulina, ta pa zmanjšuje nivo sladkorja v krvi. Ob padcu sladkorja se pojavi posledično tudi padec krvnega tlaka. To pa vpliva na naše počutje, ki se kaže kot utrujenost, vrtoglavica, zaspanost, nezbranost, brezciljnost, človek ostane brez energije, hitro je prizadet, živčen, pozabljen itd. Če opazite te in podobne simptome, si dajte preveriti krvni tlak. Če je ta nizek, je nujen tudi pregled krvnega sladkorja. Ob nizki ravni krvnega sladkorja je treba takoj reagirati, saj nizki sladkor in pritisk obenem (sladkor 3, pritisk 70/50) lahko povzročita padavico, trenutno nezavest ali depresijo. Če opazite podobne težave, preverite višino sladkorja in vsak dan kontrolirajte krvni tlak.

Ker glivica kandidoza močno vpliva tudi na hipofizo, ščitnico, pri ženskah tudi na jajčnike, se pojavljajo težave z mesečnim perilom (boli glava, prsi, rodila, nerivoza). Pri moških pa vedno bolj vpliva na moda in prostatito (bolečine v modih in pogosto vnetje prostate), povzroča impotentnost, spolni ud peče in srbi, pojavi se neplodnost, lahko pa peče tudi voda. Podobne težave

povzroča tudi glivica po imenu kandida, ki pa je prisotna v veliko manjši meri.

Če se vam zgoraj omenjeni simptomi ponavljajo in trajajo daljše obdobje, lahko povzročijo hude posledice, ki se kažejo kot nihanje nivoja krvnega sladkorja. Pozneje pride zaradi prizadetosti slinavke do povečanega ali visokega sladkorja, hormonskih težav, pri moških pa tudi do tumorjev na prostati. Zato priporočam čimprejnejše ukrepanje.

Kako se braniti pred kandidozo? Najbolj zanesljiva je preventiva. Higiena rok in ustne votline, kar lahko izvedemo z domačim jabolčnim kisom. Pijte razredčen kis ali zjutraj pred zajtrkom zaužijte kislo zelje in naredite nekaj požirkov zeljnice.

Če vas srbi koža, priporočam kopanje v topli kopeli z dodatkom 3 dcl kisa in prgišča morske soli. Namakajte se deset do petnajst minut. Podobno počnemo tudi pri znojenju nog. Noge namakamo v posodi s toplo vodo, ki ji primešamo 2 dcl kisa in 100 g morske soli. Kopalne kure moramo izvajati vsak dan neprekinjeno vsaj 14 dni. Po potrebi pa čez čas celotno proceduro spet ponovite.

Tudi računalnik potrebuje servis

Če mislite, da servis potrebujejo samo avtomobili, ste se zmotili. Res je, tudi računalnik potrebuje od časa do časa servis. S tem ne mislim na zamenjavo kakšnih obrabljanih delov. Ne bomo govorili o strojni opremi, ki je v »škafli«, ampak o servisiranju programske opreme. To pa so operacijski sistem in razni programi. Osredotočili se bomo na operacijski sistem Windows.

Vse stvari, ki se snemajo na računalnik, nam ga sčasoma »zasmetijo«, vendar pa nam računalnika za to ni treba odpeljati v mehanično delavnico. Precej stvari lahko storimo kar sami doma. Za to pa niti ni treba biti strokovnjak. Treba je samo pomesti določene »smeti«, obnoviti zastarele dele programov in preveriti stanje sistema.

Med pogostejša opravila (vsaj 1-krat na teden) spada obnovev antivirskih programov. Večina teh programov opravi to celo avtomatsko. V nasprotnem primeru je dobro, da gremo na spletno stran proizvajalca in poiščemo morebitno novo verzijo virusne datoteke. Enako velja za obnovev prepoznavanja nadležnih reklamnih programov (spyware, adware), saj je na spletu vedno več nezazelenega reklamiranja.

Med tedenska opravila lahko štejejo ustvarjanje zaščitne kopije (backup) naših pomembnih podatkov. Ob morebitni okvari je dobro imeti rezervno kopijo na cd-ju. V času vse večjih nevarnosti vdora v naš računalnik prek spleta je tudi pomembno, da je naš sistem dobro zaščiteno. Novejši operacijski sistemi imajo vgrajeno funkcijo Windows Update. Ta nam omogoča, da lahko avtomatsko posodobimo operacijski sistem, gonilnike naprav in nekatere Microsoftove programe. V nasprotnem primeru moramo te nove dodatke sami dobiti z Microsoftove domače strani. Microsoft vsake toliko časa izda popravke svojih programov, ki so potrebni ob odkritjih vedno novih napak in varnostnih lukenj.

Vsaj mesečno bi morali pogledati, ali obstaja kak popravek ali varnostni dodatek za programe, ki jih največ uporabljamo. Sem spadajo predvsem spletni brskalniki (Internet Explorer, Netscape), programi iz paketa MS Office (Word, Excel, ...). Posebej pozorni moramo biti pri programih, ki se povezujejo na svetovni splet. Ti so lahko v primeru napak hitro tarča raznih »hekerjev«. Za dobro delovanje naprav je pomem-

bno, da obnavljamo njihove gonilnike (driver). Ti omogočajo, da naprava v sistemu deluje pravilno. Še posebej velja to za nove naprave, ki ponavadi še nimajo tako izpopolnjenih gonilnikov. Kdor ima novejšo windowse, mu to olajša funkcija Windows Update, drugi pa morajo posodobitve poiskati sami na spletnih straneh proizvajalcev. Defragmentacija diska tudi lahko pripomore k bolj tekočemu delovanju. Sčasoma postanejo datoteke na disku zelo razmetane, kar upočasni delovanje. To funkcijo, ki nam spet zloži stvari na disku, najdemo v vseh windowsih (Defragment). Novejši windowsi omogočajo tudi čiščenje diska (Disk Cleanup). Počistijo odvečne inčasne datoteke, ki jih ustvarijo programi med uporabo. Večino jih ponavadi ustvari spletni brskalniki. Enako velja za odkrivanje napak na disku. Za to je poskrbljeno s funkcijo Scandisk oz. CheckDisk. Obstaja pa tudi več programov, ki pregledajo računalnik in opozorijo na težave. Takšni so SiSoft Sandra, Norton Utilities, System Mechanic in drugi. Če imate težave z računalnikom, nikakor niste sami. Veliko je ljudi s podobnimi težavami, ki so pripravljeni pomagati. Nasvete pa najdete tudi na straneh, kot so www.annoyances.org, www.tweakxp.com in www.computing.net.

Mag. Matej Gomboši

HOROSKOPEN

...die Linbozen

(21. III. – 20. IV.)

(23. IX. - 22. X)

(21. IV – 21. V.)

(23. X. - 21. XI)

(22. V. – 21. VI.)

(22.XI. – 21. XII)

(22. VI. – 22. VII.)

(22. XII. - 20.

(23. VII. – 22. VIII.)

(21. 1. - 19. 11. 1941)

(23. VIII. – 22. IX.)

(20. II. - 20. II.)

pen

Šele po 14 letih mu je sodišče dokončno »opralo« ime

OSTE
BAKAL

I Z

M O

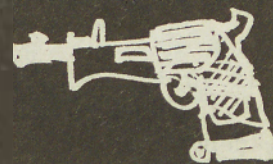
J E

G A

A R

H I

V A

Kako so Mladena Rajha iz Prlekije neupravičeno obsojali

XIX

Znana pregovora Pravica vedno zmaga in Pravica ima dolge noge sta se še zlasti potrdila v primeru danes 47-letnega Mladena Rajha iz Slamnjava pri Ljutomeru. Ob pomoči svojega zagovornika, uglednega odvetnika Jozeta Šafariča, mu je namreč po natanko 14 letih nemirnega spanja le uspelo dokončno dokazati, da ni storil očitane kaznivega dejanja - naklepne napeljevanja drugega, da bi storil kaznivo dejanje umora.

Po oprostitvi sodbi okrožnega sodišča v Murski Soboti, ki je bila izrečena že 3. marca 1999, je to po pritožbi okrožnega državnega tožilstva približno dve leti pozneje potrdil tudi pritožbeni senat Višjega sodišča v Mariboru, kateremu je predsedoval sodnik svetnik Peter Hauptman. Sicer pa naj bi omenjeni, ki je sedaj samostojni prleški podjetnik, napeljeval k umoru moža nekdanje sodelavke. Vse skupaj naj bi se zgodilo pred sedemnajstimi leti (leta 1987) in obdolženi je bil že na prvi obravnavi pred takratnim Temelnjnim sodiščem v Ljutomeru leta 1991 oproščen obtožbe napeljevanja k umoru in še nekaterim kaznivim dejanjem, toda Višje sodišče v Mariboru je na pritožbo takratnega Državnega tožilstva zahtevalo novo obravnavo. Zaradi tega je kar nekaj časa potekal ponovni postopek pred senatom okrožnega sodišča v Murski Soboti, kateremu je predsedoval okrožni sodnik Roman Petek (že nekaj let je Roman odvetnik, op. p.), ki se je končal marca 1999, toda po vnovični oprostitvi sodbi je državni tožilec spet napisal pritožbo.

In o čem je pravzaprav v tej več kot 17 let stari zgodbi odločalo sodišče? Obtožnica, ki jo je zastopal državni javni tožilec Žarko Bejek, je namreč očitala Rajhu, v času dogajanja trgovcu v podeželski trgovini v Cezanjevcih pri Ljutomeru, da je, kot ga je obdolžil znanec in nekoč menda tudi prijatelj Rudolf Markoč, slednjega napeljeval k umoru Miroslava Ozmece, moža nekdanje Rajhove sodelavke Ljudmile Ozmec, ker da je bil Rajh vanjo zaljubljen. Ponujal naj bi mu, tako obtožnica, takratnih 10.000,00 nemških mark, če bi Ozmece denimo med ribarjenjem udaril po glavi in ga vrgel v ribnik ali če bi insceniral kakšno drugo »nezgodo«, ki bi Ozmece pahnila v smrt. K umoru Miroslava Ozmece naj bi napeljeval tudi Dušana Belo, za kar naj bi mu ponujal polovico prejšnjega zneska, pozneje pa naj bi Belo napeljeval tudi k umoru Rudolfa Markoča, ker da se mu je preveč zaupal, zato naj ne bi smel več živeti.

Obdolženi Mladen Rajh, ki je bil zaradi teh obtožb slabe tri mesece tudi v priporu zaradi domnevne nevarnosti za okolico, je na obravnavah vse navedbe Rudolfa Markoča vseskozi zanikal in trdil, da gre za zaroto zoper njega. Po drugi strani pa je ključna priča Rudolf Markoč, ki je leta 1984 menda prostovoljno izstopil iz policije, trdil, da nima niti najmanjšega vzroka, da bi po nedolžnem obtoževal Rajha. Markoč je na vseh zaslišanjih nenehno ponavljal, da ga je Rajh napeljeval k umoru moža Ljudmile Ozmec. »Dejal mi

je, da se mora znebiti Ozmece, in to naj bi opravil jaz. Tega nisem hotel storiti, toda ko je začel groziti, da je treba umoriti tudi mene, sem vse skupaj moral prijaviti policiji.« je med drugim poudarjal Markoč, toda s tem sodišča ni uspel prepričati. Še več, tri ključne priče - Dušan Bela, Branko Rajh in Srečko Pintarič - so v glavnem, tudi med soočenjem z Markočem, potrjevale navedbe obdolženega Rajha ter celo obdolževale Markoča.

Tako je sodišče tudi takrat sledilo pričam in drugim dokazom. In ker ni bilo trdnih dokazov za očitana huda kazniva dejanja, je bil Rajh ponovno oproščen obtožbe, hkrati pa ni bil dolžan plačati sodnih stroškov. To oprostitveno sodbo je kljub pritožbi okrožnega tožilstva potrdilo tudi višje sodišče v Mariboru in s tem je zadeva le končana. Toda čeprav je od domnevnega dogodka do končno pravnomočne sodbe minilo kar 14 let, si je tudi Mladen Rajh, kateremu je celotna zadeva povzročila velikansko materialno in moralno škodo ter duševne bolečine, končno oddahnil. Kljub vsemu pa od države niti od nikogar drugega ni zahteval nobene odškodnine za čas, ki ga je prebil v priporu, in še za kaj ...

Zanj je, kot kaže, najpomembnejše, da je po dolgem pravdanju le uspel dokazati, da so ga neupravičeno obsojali za huda kazniva dejanja. S tem se je s pomočjo odvetnika Šafariča tudi za vedno rešil dolgoletne hude »nočne more«.

Na pomurskih cestah vedno več povožene divjadi

Vsak dan končajo pod kolesi skoraj tri živali

Ne glede na to, da policisti v pomurski regiji ocenjujejo, kako ugodna je splošna varstvena situacija, še zlasti, ker se je občutno znižalo število različnih kriminalnih kaznivih dejanj pa tudi hudih prometnih nesreč je vedno manj, so v Pomurju še vedno tudi žalostni rekordi. In poleg tega, da je med pomurskimi povzročitelji prometnih nesreč nekako največ takšnih, ki so pregloboko pogledali v kozarec, se je Prekmurja in Prlekije oprijel tudi vzdevek »nesrečne dežele za divjate«. Ne mine namreč dan, da v policijskih poročilih ne bi zapisali, da je bilo obravnavanih toliko in toliko povoženih divjih živali (včasih tudi nad deset, op. p.). Pravzaprav je v regiji tudi največ tovrstnih trčenj, saj so v letu, ki se je ravnokar izteklo, policisti našli natanko 1.038 povoženih divjadi, a glede na to, da je bilo leta 2002 povoženih »le« 906 živali, je jasno, da se stanje z leti slabša. Žal je takšnih povoženih živali še bistveno več, kajti tukaj je samo podatek o tovrstnih

trčenjih, ki so prijavljena policiji. Nekateri vozniki takšnih »bližnjih srečanj« sploh ne prijavijo, bodisi da na vozilu ni bilo škode, so vozili »okajeni« ali zaradi kakšnega drugega vzroka, tako da bi prihod policije lahko stal še več kot popravilo zvite pločevine.

Tudi predstavnik Policijske uprave Murska Sobota za stike z javnostmi Zoran Kosi pravi, da je število povoženih živali, predvsem divjadi, še bistveno večje, toda policisti zabeležijo predvsem tiste, ko vozniki povoženje prijavijo in je treba narediti zapisnik za zavarovalnico. Po drugi strani pa se pogosto zgodi, da nekateri vozniki, namesto da bi prijavili povoženje divjadi, slednjo samo vržejo v prtljažnik in divjačinska »pečenka« je že na mizi. Sicer pa se zgodi po mnenju pomurskih policistov največ povoženj divjadi v zgodnjih jutranjih in poznih večernih urah ter tudi ponoči, ko živali najpogosteje prečkajo ceste. Policisti opozarjajo voznike osebnih in drugih vozil, da bi bili lahko nekoliko previdnejši in tudi uvidevnejši do nemočnih živali, ki se na svojo nesrečo ne spoznajo na prometne predpise. V pomurski regiji povežijo največ srn, sledijo pa zajci, lisice in še nekatere druge živali, vsakodnevno pa so tako povprečno dnevno povožene skoraj tri živali. Vsekakor bi bila statistika še bolj žalostna, če bi povoženi divjadi pristeli še stotine povoženih mačk, psov, ježkov, žab, ptičev ...

Sicer pa »bližnja srečanja« vozil in divjadi močno občutijo tudi v zavarovalnicah. Najmanj vsak drugi lastnik vozila ima sklenjeno tudi zavarovanje, ki pokrije

Čudežno preživetje - zajček v prednjem odbijaču avtomobila in srnica brez noge. Oba so po nesreči rešili pri Veterinarskem inženiringu Nabergoj v Moravskih Toplicah. Toda koliko jih nikoli ne rešijo in koliko materialne škode je na vozilih?

V letu 2003 v pomurski regiji (uradno) povoženih natanko 1.038 (leta 2002: 906) živali - Enota zavarovalnice Triglav lani zabeležila 1.061 povoženih živali in izplačala 130.000.000,00 odškodnine ...

škodo, nastalo pri trčenju z živalmi. Samo v soboški območni enoti zavarovalnice Triglav, ki ima okoli 70-odstotni tržni delež zavarovanih vozil v regiji, saj je pri njih zavarovanih okoli 50.000 vozil, so denimo že v letu 2002 poravnali skoraj za 100 milijonov tolarjev škode, ki je nastala zaradi trčenja z živalmi. Kot nam je povedal direktor premoženjskega sektorja pri omenjeni zavarovalnici Jaroslav Karba, je bilo v letu 2003 prijavljenih 1.061 nesreč z živalmi in so na račun odškodnine izplačali dobrih 130 milijonov tolarjev. Večino omenjenih živali, ki navadno poginejo, prevzamejo lovci, so pa k sreči in v zadovoljstvo aktivistov v društvih za varovanje živali tudi vozniki, ki poskodovano žival hitro odpeljejo do najbližjega veterinarja. Še posebne izkušnje imajo pri Veterinarskem inženiringu Nabergoj v Moravskih Toplicah, kjer so v minulih letih pomagali velikemu številu živali, ki so se vrnile v naravo.

Ima vse (skoraj vse)

Za vnukinjo razvpitega ladjarja Aristotelesa Onassisa, nekoč soproga nekdanje žene ameriškega predsednika Kennedyja, bi lahko rekli, da ima vse. Mladost, denar in tudi pameti ji ne manjka.

Po svojem pradedu je podedovala bajeslovno bogastvo, ki je vredno okrog 7,5 milijarde evrov. V to »erbijo« spadata otok Skorprios v Egejskem morju, 150 različnih firm, rezidence v Parizu, Ženevi, na Ibizi in še kje, umetniški zakladi itd. Dokler Athina Onassis ni bila polnoletna, je lahko razpolagala le z delom tega bogastva, zdaj, pri devetnajstih, pa je vse njeno.

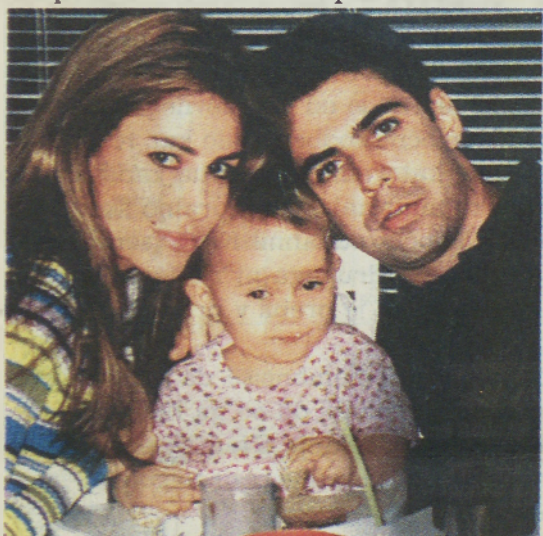
Marsikdo je sicer rekel, da jo je pamet zapustila tisti trenutek, ko se je poročila z Alvarom Alfonsom de Miranda Netom, brazilskim športnim jahačem. Kaj naj bi torej manjkalo najbogatejši teenagerki na svetu? Morda otrok. Verjetno da, čeprav ima tudi tega.

Njen soprog, prijatelji mu pravijo Doda, je bil poročen z brazilsko plesalko in ma-

Zaljubljeni par Doda Miranda in bogata dedinja Athina

nekenko Sibeles Dorsa, s katero je imel otroka. Ko sta se ločila, si ga je nekako prisvojil. Athina se je na majhno Viviane navezala in zdaj skrbi zanjo kot prava mati. Toda prava mati si je premislila in zahteva, da se otrok dodeli njej, kar se bo verjetno zgodilo. Kot pravi, bi si to izborila že pri ločitvi, vendar takrat ni imela dovolj denarja, da bi to uredila s pomočjo odvetnikov.

Nekoč srečna družina: fotomodel Sibeles, Doda in hčerka Viviane leta 2000. Vse drugo se je zgodilo pozneje.

Doda, Athina in Viviane na jahalnem turnirju

... je tokrat Agata, študentka slavitike iz Poljske. Rada deska po internetu, rada bere in je rada v veseli družbi. Ceni inteligentnost, srčnost, originalnost in tiste, ki so sposobni prisluhniti drugim. Pravi, da bi lahko pogrešala marsikaj, brez ljubezni pa ne bi mogla preživeti.

Kaj dela Grace?

O Grace Jones, pop ikoni osemdesetih let, se že dolgo časa ničesar ni slišalo. Zdaj se je spet pokazala v javnosti. Petinpetdesetletna pevka, ki se je svoj čas izkazala tudi kot dobra igralka v filmu o Jamesu Bondu, se je tokrat pojavila v Londonu. Po fotografiji sodeč, z značilnim medvedjim pokrivalom, bi lahko domnevali, da se je zaposlila kot stražarka pred Buckinghamsko palačo. Toda ne. V reklamnem spotu, odeta v nerc in krzno, vabi na Bahamske otoke. Malce nenavadna reklama za otoke, ki so dali ime kratkim hlačam ...

Grace med snemanjem spota. Ob njej stoji znani londonski klobučar Philip Treacy.

Prihaja nova zvezda

Pravzaprav je že prišla in zdaj je samo še vprašanje časa, kdaj bo napolnila stolpce svetovnih revij in časopisov, ki spremljajo življenje največjih zvezd. Gre za Avstralko Naomi Wats, sicer že petintridesetletno seksi plavalasko, visoko 167 cm, za katero vsi pravijo, da bo kmalu postala super zvezda. To je nova Nicole Kidman, pravijo filmski kritiki, katere je očarala njena vloga v filmu 21 gramov, ki je nominiran za oskarja. Zanimivo je, da sta Naomi Wats in Nicole Kidman prijateljici iz otroških let. Ko je Nicole še živela v Avstraliji, sta celo skupaj posneli reklamni spot. Ob vzhajanju nove zvezde je Nicole izjavila, da prijateljstvo ostaja naprej in da med njima ni zavisti.

Speča princeska

Norveški prestolonaslednik Haakon (30) in soproga Mette-Marit (30) sijeta od sreče, ko na gradu Skaugum pri Oslu, enajst dni po rojstvu, uradno predstavljata hčerko Ingrid Alexandro. Prihodnje norveške kraljice očitno prva javna prezentacija ni preveč zanimala. Medtem ko so fotoreporterji in snemalci tekali sem ter tja in škljocali, je ves čas blaženo ajčkala na mamičinem ramenu in se z drobceno rokico oklepala očkovega kazalca. Novopečeni očka Haakon pa ima, čeprav ima po norveških zakonih 4-tedenski porodniški dopust, kar precej dela. Njegov oče, norveški kralj Harald, je zbolel za rakom in tako vse kraljevske posle v bistvu že zdaj opravlja sam, če mu ne priskoči na pomoč sestra, princesa Martha Louise (32), s katero se sicer odlično razumeta. Lepo, mar ne? Mogoče se bo tako nekoč začela moderna pravljica o speči princesi ...

zvezde
žarijo

Srečna mladoporočenca Demi in Ashton sta zadnjih deset mesecev nerazdružljiv par.

Rumer (15), Scout (12) in Tallulah (10), hčerke iz zakona Willis-Moore, očka Bruce, nevesta Demi in prihodnji krušni oče Ashton. Vsi se lepo razumejo in Bruce je bil celo med prvimi povabljeni na poroko.

Resnični happy end

Prvi nastop po poroki: Sir Ben (plemiški naslov mu je podelila angleška kraljica Elizabeta), Aleksandra in njena hčerka Loise.

Zdaj gre zares

Pred slabim letom, ko sta se v javnosti pojavila skupaj Demi Moore (41) in MTV-zvezdnik, 25-letni Ashton Kutcher, so vsi rekli, da je to dober »štos« in je zanesljivo namenjen promociji Ashtonove nove tv-serije. Danes nihče več ne pravi, da je bila to dobra šala, ki je zrasla na zelniku kakšne promocijske agencije. Dejstvo je, da se bo par morda poročil. Mladi par se, kljub precejšnji starostni razliki – dobrih 15 let – odlično razume. Zdaj je sicer kljub vsemu

prišlo med igralko in moderatorjem do rahlega nesporazuma, vendar ga bosta prej ali slej razrešila. Ženin bi rad poročno slovesnost opravil v Los Angelesu, nevesta, ki je takšne zadeve enkrat že »dala skozi«, pa bi rada to opravila kar doma, na ranču v državi Idaho. »Poroka je družinski praznik, ni cirkus!« pravi. Skorajda bi ji lahko verjeli, saj ima od prej res veliko družino. Iz prvega zakona z Bruceom Willisom ima tri hčerke, stare od deset do petnajst let.

Lansko leto smo na teh straneh že pisali o Benu Kingsleyu in njegovi poroki. Zdaj lahko nadaljujemo oziroma končamo. Znani igralec, ki se ga večina spominja iz filmov o Gad-hiju, Leninu ali Mojzesu, ki jih je mojstrsko upodobil, se je pri 60 letih lani avgusta poročil z dobrimi trideset let mlajšo soprogo Aleksandro, Nemko iz Berlina, ki je v zakon prispeljala 6-letno hčerko Loise. Od poroke naprej je par je anonimno živel na svoji farmi v vzhodni Angliji in še o njem ni česar slišalo ali pisalo. Po dolgem času so se zdaj Kingsleyevi prvič pojavili v javnosti na neki premieri v Londonu in seveda takoj zbudili pozornost.

Ženske so osvojile avtomobilsko industrijo

Hitri avtomobili in lepe ženske – to so večne sanje moških. Na tem je gradila tudi firma Pirelli s svojim koledarjem, ki je letos pošel še prej, preden je tistih nekaj prostih izvodov sploh prišlo v prodajo. Toda v avtomobilski industriji se stvari v resnici dogajajo drugače. Ženske so glavne ustvarjalke, moški pa le izvajalci njihovih idej. Pravijo, da ženska modrost vse bolj vpliva na odločitve o nakupu avtomobila in da potem naj tudi odločajo, kakšen bo videti in kako bo deloval. Tako je tudi z VW golfom 5, ki so ga skozi povsem ustvarile ženske: od načrtovanja do končne izdelave in pošiljanja na trg. Pogledajmo jih:

Fridericke Plock - Girmann

Ima dve hčerki. Je strokovnjakinja za oblikovanje in barve v Wolfsburgu. Za zadnjega golfa je izbrala kar 15 barv. Skrbi, da golf vsaka tri leta spremeni »obleko«.

Edda Kristof-Goeman

Je inženirka in že 18 let dela pri Volkswagnu. Je organizatorka proizvodnje, ki poteka po vsem svetu. Pomaga si z videokonferencami, saj ima premalo časa, da bi na sestanke potovala z enega na drugi kontinent.

Kerstin Doerenbruch

Strokovnjakinja za surovine različnih vrst. Skrbi za notranost avtomobila in njegovo varnost. Poleg drugega je sama je testirala delovanje smernikov, varnostnega pasu in ročne zavore.

Cornelia Wiedemann

Cornelia ustvarja videz VW-ja. Že pred šestimi leti je vedela, kakšen bo VW golf 5. Pravi, da je dobila inspiracijo zanj pri svojih dveh otrocih in med potovanjem v ZDA in Kitajsko.

Živi nevarno življenje

Halle Berry povsod spremljajo smola in nezgode. Začelo se je pri snemanju filma o Jamesu Bondu, ko si je poškodovala oči. Pri naslednjem filmu Gothika si je izpahnila levo ramo. Zdaj je ponovno morala v bolnico. Pri najnovejšem filmu Catwoman ji je med snemanjem v studiu padel na glavo del razsvetljave in jo poškodoval. Sicer so jo že naslednji dan obvezano izpustili iz bolnišnice, pa vendar. Kaj jo čaka v naslednjih dneh?!

Bralci Péna se predstavljajo

Zapisan gasilski uniformi

Izbrskal tudi fotografijo iz 1939. leta, ko je bila blagoslovitev gasilskega doma, na njej pa tudi župnik Danijel Halas, za katerega teče beatifikacija za blaženega

»Glede na to, da je bil moj oče Jožef čevljar (mati Katarina pa gospodinja), bi bilo logično, da bi se tudi jaz šel učiti čevljarstva poklica, kajti v tedanjem času (prva leta po II svetovni vojni) je bilo veliko obrtniškega dela. Očitno pa nisem bil rojen, da bi postal 'šujster', kot pravimo

v Veliki Polani, ampak sem bil nekaj časa trgovski vajenec, potem pa – star še ne sedemnajst let – sem odšel v gasilsko šolo v Medvode in pridobil čin nižjega gasilskega častnika ter tako vsaj na tem področju šel po sledi očeta, ki je bil 1923 leta soustanovitelj Prostovoljnega gasilskega

društva Velika Polana.

Rodil sem se 21. septembra 1933. leta. Bil sem drugi od petih otrok, ki smo se rodili staršema (dva sinova in tri hčerke). Po vrnitvi iz Medvoda sem začel aktivno delovati v domačem gasilskem društvu, prišel pa je tudi čas za vojaščino. Napoten sem bil v

Za delo v gasilstvu in krajevni skupnosti sem dobil več odličij.

Bihač v Bosno in Hercegovino. Kmalu sem si pridobil čin desetarja, po osemnajstih mesecih služenja v JLA pa sem se domov vrnil kot mlad vodnik. Potem spet delo na kmetiji in – v gasilstvu, ki je bilo gonilna sila v vasi. Med drugim smo imeli dramsko sekcijo, v kateri sem tudi sam sodeloval in tako odigral nekaj manjših vlog v številnih dramah in komedijah. Pri gasilcih pa sem bil vodja desetine, potem podpoveljnik, več kot deset let poveljnik, osem let član nadzornega odbora, še vedno pa sem v upravnem odboru. Za delo v gasilstvu, pozneje pa tudi v krajevni skupnosti sem dobil ducat odlikovanj in priznanj.

Poročil sem se, ko sem bil star 27 let in za ženo vzel Marijo, ki pa ni bila od daleč, ampak je bila skoraj sosedka (tretja domačija v naši ulici). Moram se pohvaliti, da sva se dobro ujela. Imava štiri 'dečke' (sinove): Jožko in Drago sta se že poročila, Milan in Roman pa zaenkrat še ne.

V gasilsko društvo sem se včlanil 1951. leta. Sem na desni in drem dlog z zastavo.

Ker sem imel v PGD pomembno funkcijo, so me postavili na najvišje mesto tudi kolegi s fotografije.

V Veliki Polani so 10. septembra 1939. odprli in blagoslovili nov gasilski dom. V prvi vrsti (v mašniških oblačilih) je župnik Danijel Halas.

Očitno je, da je Milena frizerka (doma je v Gor. Slavečih, njen salon pa je v Rogašovcih) in da uživa pri svojem delu, kadar sede na stol nekdo, kot je Andrej, ki mu prav tako »paše« frizerkino »božanje«. No, Milena pravi, da se sicer najrajši igra s svojo 10-letno hčerko Tiffany, Andrejevo največje veselje pa so avtomobili.

Poročil sem se, ko sem bil star 27 let, in za ženo vzel Marijo z naše ulice.

Medtem sem postal že dedek (žena Marija pa babica), saj imava štiri vnuke. Rad bi pohvalil najine sinove, ker so prav vsi pridni in – vsi štirje so tudi gasilci. Kmalu po poroki sem se pridružil vrstnikom, in ker doma ni bilo zaposlitve, šli smo na sezonsko delo. Najdlje sem delal na državnem posestvu Jesenkovo pri Ljubljani. Potem ko se je 'odprla' Avstrija, pa sem delal tri sezone v eni od tamkajšnjih trsnic. Vesel sem bil, ko sem dobil redno zaposlitev v lendarški Elmi (sedaj Elektromaterial) in delal do 1997. leta, ko sem se upokojil. Ob delu pa sem bil še zastopnik zavarovalnice Croatia in tudi s tem popoldanskim in nedeljskim delom nekaj za-

služil. Zelo razgibano je bilo moje življenje in skoraj ne morem verjeti, da sem lani dopolnil sedemdeset let, saj se počutim še 'mladega'. Morda je tako, ker imam ob sebi mlade družinske člane in smo se lepo ujeli tudi pri konjičku: gojimo namreč viseče buče, po domače 'šefe', in vanje nameščamo luči, tako da so pravi 'lustrir'. Večkrat pa naš Jožko nanje tudi nariše podlago, nakar Drago potem to izžge. Gre za razne ornamente, tudi posvetila za različne jubileje. Naše izdelke so tudi razstavljali v izložbi evangeličanske cerkve v Slovenski ulici v M. Soboti. Pobudnik te predstavitve je bil Evgen Titan.

Štefan L. Sobočan

V srečnem zakonu so se nam rodili štirje 'dečki'. Na fotografiji je prvorojenec.

Zdaj živim mirno in zadovoljno življenje. Ker pa brez dela človek ne more biti, pomagam občasno tudi družinsko kmetijo, gojim tudi šefe in iz njih izdelujem razne spominke.